

Bruxelles, 14. lipnja 2021.
(OR. en)

9732/21

Međuinstitucijski predmet:
2020/0360(COD)

ENER 276
TRANS 392
RELEX 547
ECOFIN 595
ENV 423
CODEC 883
IA 116

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	11. lipnja 2021.
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	9411/21
Br. dok. Kom.:	14088/21 + ADD 1 - ADD 5
Predmet:	Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 – opći pristup (11. lipnja 2021.)

Za delegacije se u Prilogu nalazi opći pristup Vijeća o navedenom prijedlogu kako ga je donijelo Vijeće (za promet, telekomunikacije i energetiku) na svojem 3801. sastanku održanom 11. lipnja 2021.

Općim pristupom utvrđuje se privremeno stajalište Vijeća o tom prijedlogu i stvara osnova za pripreme pregovora s Europskim parlamentom.

Izmjene u usporedbi s Prijedlogom Komisije označene su **podebljanim** slovima, a izbrisani tekst oznakom [].

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju smjernice za pravodobni razvoj i interoperabilnost prioritetnih koridora i područja transeuropske energetske infrastrukture iz Priloga I. („prioritetni koridori i područja energetske infrastrukture”) kojom se doprinosi klimatskim i energetske ciljevima Unije za 2030. i cilju klimatske neutralnosti do 2050. **te kako bi se osigurala međupovezanost, energetska sigurnost, integracija tržišta i sustava te tržišno natjecanje za sve države članice, [] kao i energija po cijeni koja je pristupačna za kućanstva i poduzeća.**
2. Ovom se Uredbom posebno:
 - (a) pristupa utvrđivanju projekata od zajedničkog interesa nužnih za provedbu prioritetnih koridora i područja koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture [] iz Priloga II. („kategorije energetske infrastrukture”);
 - (b) pristupa utvrđivanju projekata od uzajamnog interesa;**
 - (c) olakšava pravodobna provedba projekata od zajedničkog interesa **i projekata od uzajamnog interesa**, što se postiže pojednostavnjenjem, bliskijom koordinacijom i ubrzavanjem postupaka izdavanja dozvola te poboljšanjem **transparentnosti** i većim sudjelovanjem javnosti;

(d) predviđaju pravila [] za prekograničnu raspodjelu troškova i poticaje povezane s rizikom za projekte od zajedničkog interesa i **projekte od uzajamnog interesa**;

(e) utvrđuju uvjeti i **kriteriji** za prihvatljivosti projekata od zajedničkog interesa i **projekata od uzajamnog interesa** za financijsku pomoć Unije;

[] (*prijašnja točka (e) izbrisana je*)

Članak 2.

Definicije

Uz definicije iz direktiva 2009/73/EZ, (EU) 2018/2001¹ i (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća te uredaba (EZ) br. 715/2009 [] i (EU) 2019/943, za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „energetska infrastruktura” znači svaka fizička oprema ili objekt koji pripada kategorijama energetske infrastrukture, a nalazi se unutar Unije ili je povezuje s jednom ili više trećih zemalja;
2. „sveobuhvatna odluka” znači [] odluka ili niz odluka koje donosi tijelo ili tijela države članice, ne uključujući sudove, a kojom se određuje ima li nositelj projekta ovlaštenje za izgradnju energetske infrastrukture potrebne za realizaciju projekta od zajedničkog interesa ili projekta od uzajamnog interesa time što mu se dopušta započinjanje ili ugovaranje i započinjanje potrebnih građevinskih radova („status spremnosti”), ne dovodeći u pitanje nijednu odluku donesenu u kontekstu upravnoga žalbenog postupka;
3. „projekt” znači jedan ili više vodova, cjevovoda, objekata, oprema ili instalacije koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture;

¹ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, SL L 328, 21.12.2018., str. 82.

4. „projekt od zajedničkog interesa” znači projekt [] koji je **nužan** [] za provedbu prioriternih koridora i područja energetske infrastrukture navedenih u Prilogu I., a nalazi se na popisu projekata od zajedničkog interesa Unije iz članka 3. **i/ili projekata navedenih u Prilogu II. koji su razvijeni u regijama u nepovoljnom položaju, slabije povezanim, rubnim, najudaljenijim ili izoliranim regijama, kao što su otoci, u kojima podupiru inovativna i druga rješenja, uključujući pritom najmanje dvije države članice, sa znatnim pozitivnim učinkom na energetske i klimatske ciljeve EU-a u skladu s kriterijima iz ove Uredbe;**
5. „projekt od uzajamnog interesa” znači projekt koji promiče barem jedna država članica u suradnji s trećim zemljama, **na temelju pisama potpore vlada zemalja na koje se to izravno odnosi u kojima izražavaju svoju potporu projektu ili drugom neobvezujućem dogovoru [], u okviru kategorija energetske infrastrukture iz Priloga II., koji znatno doprinosi općim energetske i klimatskim ciljevima Unije iz članka 1. stavka 1. i nalazi se na popisu projekata Unije iz članka 3. [];**
6. „usko grlo energetske infrastrukture” znači ograničenje fizičkih protoka u energetske sustavu zbog nedostatnog kapaciteta prijenosa uzrokovanog, među ostalim, nedostatkom infrastrukture;
7. „nositelj projekta” znači jedno od sljedećeg:
- (a) operator prijenosnog sustava (TSO), operator distribucijskog sustava (**DSO**) ili drugi operator ili ulagatelj koji razvija projekt od zajedničkog interesa **ili projekt od uzajamnog interesa;**
 - (b) odnosno, ako postoji nekoliko operatora prijenosnih sustava, [] **operatora distribucijskih sustava**, drugih operatora, ulagatelja ili skupina tih osoba, znači subjekt s pravnom osobnošću na temelju primjenjivog nacionalnog prava, koji je određen njihovim ugovornim aranžmanom i koji ima ovlasti prihvatiti pravne obveze i snositi financijsku odgovornost u ime stranaka ugovornog aranžmana;

8. „pametna elektroenergetska mreža” znači elektroenergetska mreža u kojoj mrežni operator može digitalno pratiti **ili** [] **aktivno kontrolirati određena djelovanja** [] korisnika koji su priključeni na nju te informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) za komunikaciju s povezanim mrežnim operatorima, proizvođačima, potrošačima i/ili proizvođačima-potrošačima, pri čemu je cilj prijenos **ili distribucija** električne energije na održiv, troškovno učinkovit i siguran način;
9. „pametna plinska mreža” znači plinska mreža u sklopu koje se, u skladu s potrebama potrošača i zahtjevima u pogledu kvalitete plina, primjenjuju inovativna digitalna **ili druga** rješenja za troškovno učinkovitu integraciju većeg broja niskougljičnih i **osobito obnovljivih** izvora plina radi smanjivanja ugljičnog otiska povezane potrošnje plina, povećavanja udjela obnovljivih i niskougljičnih plinova te povezivanja s drugim nositeljima energije i sektorima, **uključujući potrebnu fizičku nadogradnju radi integracije niskougljičnih i osobito obnovljivih plinova**;
- (10) „prenamjena[]” znači fizička nadogradnja postojeće infrastrukture za prirodni plin za [] namjensku uporabu čistog vodika [];
- []
11. „**nadležna tijela**[]” znači tijela koja su na temelju nacionalnog prava nadležna za izdavanje različitih dozvola i ovlaštenja povezanih s planiranjem, projektiranjem i izgradnjom nepokretne imovine, uključujući energetska infrastrukturu;
12. „radovi” znači kupnja, nabava i upotreba komponenata, sustava i usluga, uključujući softver, izrada nacrt, izvođenje građevinskih radova i montaža u vezi s projektom, prihvaćanje montaže instalacija i pokretanje projekta;

13. „studije” znači aktivnosti potrebne za pripremu provedbe projekta, kao što su pripremne studije, studije izvedivosti, evaluacijske studije, studije ispitivanja i validacijske studije, uključujući softver i sve ostale mjere tehničke podrške, kao i prethodno djelovanje za utvrđivanje i razvoj projekta te odlučivanje o njegovu financiranju, kao što su izviđanje lokacija i priprema financijskog paketa;
14. „nacionalno regulatorno tijelo” znači nacionalno regulatorno tijelo određeno u skladu s člankom 39. stavkom 1. Direktive 2009/73/EZ ili člankom 57. stavkom 1. Direktive (EU) 2019/944;
15. „puštanje u rad” znači postupak puštanja projekta u rad nakon njegove izgradnje;
16. „[] **relevantna nacionalna regulatorna tijela**” znači nacionalna regulatorna tijela u državama članicama [] **u kojima se odvija projekt ili koje sudjeluju u prekograničnoj podjeli troškova projekta koji ima znatan pozitivan učinak**;
17. „prilagodba klimatskim promjenama” znači postupak kojim se otpornost energetske infrastrukture na moguće negativne učinke klimatskih promjena osigurava procjenom klimatske osjetljivosti i rizika, među ostalim s pomoću relevantnih mjera prilagodbe;
- []
- []
- (18) „**konkurentni projekti**” projekti su kojima se u potpunosti ili djelomično rješava isti utvrđeni infrastrukturni nedostatak ili potreba regionalne infrastrukture.

POGLAVLJE II.

PROJEKTI OD ZAJEDNIČKOG INTERESA I PROJEKTI OD UZAJAMNOG INTERESA

Članak 3.

Popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa Unije

1. Osnivaju se regionalne skupine („skupine”) u skladu s odjeljkom 1. Priloga III. Članstvo svake skupine temelji se na svakom prioritetnom koridoru i području te njezinoj dotičnoj geografskoj pokrivenosti kako je navedeno u Prilogu I. Ovlasti za donošenje odluka u skupinama ograničene su na države članice i Komisiju, na koje se u tu svrhu upućuje kao na tijelo za donošenje odluka tih skupina. **Donošenje odluka u regionalnim skupinama temelji se na konsenzusu.**
- []
2. Svaka skupina donosi svoj poslovnik, uzimajući u obzir odredbe navedene u Prilogu III.
3. Tijelo za donošenje odluka svake skupine donosi regionalni popis [] projekata od zajedničkog interesa **i projekata od uzajamnog interesa** sastavljen u skladu s postupkom utvrđenim u odjeljku 2. Priloga III., doprinosom svakog projekta provedbi prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture te njihovim ispunjavanjem kriterija utvrđenih u članku 4. []

Skupina pri sastavljanju regionalnog popisa:

- (a) za svaki pojedinačni prijedlog projekta od zajedničkog interesa traži odobrenje država na čije se državno područje projekt odnosi; ako država uskrati odobrenje, to obrazlaže dotičnoj skupini;

(b) uzima u obzir savjete Komisije kako bi ukupan broj projekata od zajedničkog interesa i **projekata od uzajamnog interesa** bio toliki da se njima može upravljati.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom **20.** ove Uredbe [] kako bi se utvrdio „popis Unije” (**uključujući projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa**) [], podložno članku 172. drugom stavku Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Komisija pri izvršavanju ovlasti osigurava da se popis Unije utvrđuje svake dvije godine na temelju regionalnih popisa koje donose tijela za donošenje odluka skupina kako je utvrđeno u odjeljku 1. točki 2. Priloga III. te u skladu s postupkom iz stavka 3. ovog članka.

Prvi popis Unije na temelju ove Uredbe donosi se najkasnije 30. studenoga 2023.

5. Komisija **savjetuje tijelo za donošenje odluka svake skupine pri donošenju regionalnih popisa predloženih projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa kako bi se** []:

- (a) osiguralo uvrštavanje samo onih projekata koji ispunjavaju kriterije iz članka 4.;
- (b) osigurala dosljednost među regijama, uzimajući u obzir mišljenje Agencije za suradnju energetske regulatora („Agencija”) iz odjeljka 2. točke 12. Priloga III.;
- (c) uzelo u obzir mišljenja država članica iz odjeljka 2. točke 9. Priloga III.;
- (d) nastojalo osigurati da je na popisu Unije ukupan broj projekata od zajedničkog interesa toliki da se njima može upravljati.

6. Projekti od zajedničkog interesa uvršteni na popis Unije na temelju stavka 4. ovog članka koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II. postaju sastavni dio relevantnih regionalnih investicijskih planova na temelju članka 34. Uredbe (EU) 2019/943 [] i relevantnih nacionalnih desetogodišnjih planova razvoja mreže na temelju članka 51. Direktive (EU) 2019/944 [] te drugih dotičnih nacionalnih infrastrukturnih planova, prema potrebi. Ti projekti dobivaju najveći mogući prioritet u okviru svakog od tih planova. Ovaj se stavak ne primjenjuje na **konkurentne projekte, projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi specifične za projekt u skladu s odjeljkom 2. točkom 1. podtočkom (c) Priloga III. ili na projekte od uzajamnog interesa.**

POGLAVLJE II.

PROJEKTI OD ZAJEDNIČKOG INTERESA I PROJEKTI OD UZAJAMNOG INTERESA

Članak 4.

Kriteriji za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa

1. Projekti od zajedničkog interesa ispunjavaju sljedeće opće kriterije:
 - (a) projekt je nužan za najmanje jedan od prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture;
 - (b) potencijalne cjelokupne koristi projekta, procijenjene u skladu s odgovarajućim posebnim kriterijima iz stavka 3., dugoročno nadilaze njegove troškove;
 - (c) projekt ispunjava bilo koji od sljedećih kriterija:
 - i. uključuje najmanje dvije države članice jer se izravno **ili neizravno (međupovezanošću s trećom zemljom)** prostire preko granica dviju ili više država članica;
 - ii. nalazi se na državnom području, **bilo na kopnu ili na moru**, jedne države članice i ima znatan prekogranični učinak kako je utvrđeno u točki 1. Priloga IV.;
 - iii. **nalazi se na otocima nedovoljno povezanim s transeuropskim energetske mrežama koji su mali povezani sustavi ili izolirani sustavi u skladu s Direktivom 2019/944 i znatno doprinosi ciljevima dekarbonizacije otočnog energetske sustava i ciljevima Unije te održivosti na području na kojem se nalazi podupiranjem inovativnih i drugih rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice.**

2. Projekti od uzajamnog interesa ispunjavaju sljedeće opće kriterije:

- (a) projekt znatno doprinosi ☐ Unijinim **klimatskim i energetskeim ciljevima koji su utvrđeni u članku 1. stavku 1.** i onima trećih zemalja te održivosti, među ostalim integracijom obnovljive energije u mrežu te prijenosom **i distribucijom** energije proizvedene iz obnovljivih izvora do glavnih centara potrošnje i skladišta;
- (b) potencijalne cjelokupne koristi projekta, procijenjene u skladu s odgovarajućim posebnim kriterijima iz stavka 3. **na europskoj razini** ☐ nadilaze njegove troškove, uključujući dugoročno;
- (c) projekt se provodi na državnom području najmanje jedne države članice i na državnom području najmanje jedne treće zemlje te ima znatan prekogranični učinak kako je utvrđeno u točki 2. Priloga IV.;
- (d) dio projekta koji se provodi na državnom području **države članice** usklađen je s direktivama 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 ako pripada kategorijama infrastrukture opisanim u točkama 1. i 3. Priloga II.;
- (e) uključenu treću zemlju ili zemlje obilježava ☐ konvergencija **okvira politike**, čime se podupiru opći ciljevi politike Unije, a posebno osigurava:
 - i. unutarnje energetske tržište koje dobro funkcionira;
 - ii. sigurnost opskrbe energijom na temelju suradnje i solidarnosti;
 - iii. energetske sustav, uključujući proizvodnju, prijenos i distribuciju, ☐ usmjeren k **cilju klimatske neutralnosti** ☐ u skladu s Pariškim sporazumom i klimatskim ciljevima Unije, a to se osobito odnosi na sprečavanje istjecanja ugljika;

- (f) uključena treća zemlja ili zemlje podupiru prioritetni status projekta, kako je utvrđeno u članku 7., i obvezuju se poštovati sličan vremenski okvir za ubrzanu provedbu te druge mjere politike i regulatorne mjere potpore koje se primjenjuju na projekte od zajedničkog interesa u Uniji.

3. Sljedeći posebni kriteriji primjenjuju se na projekte od zajedničkog interesa koji pripadaju posebnim kategorijama energetske infrastrukture:

- (a) projekti prijenosa, **distribucije** i skladištenja električne energije koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II. moraju znatno doprinositi održivosti, što se postiže integracijom obnovljive energije u mrežu te prijenosom **ili distribucijom** energije proizvedene iz obnovljivih izvora do glavnih centara potrošnje i skladišta, te najmanje jednom sljedećem posebnom kriteriju, a to su:
 - i. integracija tržišta, među ostalim prestankom **energetske** izolacije najmanje jedne države članice i smanjenjem uskih grla energetske infrastrukture, tržišno natjecanje, **interoperabilnost** i fleksibilnost sustava;
 - ii. sigurnost opskrbe, među ostalim interoperabilnošću, fleksibilnošću sustava, kibersigurnošću, primjerenim priključcima te sigurnim i pouzdanim radom sustava;
- (b) projekti pametnih elektroenergetskih mreža koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj o točki 1. podtočki (d) Priloga II. moraju znatno doprinositi održivosti, što se postiže integracijom obnovljive energije u mrežu, i najmanje dvama sljedećim posebnim kriterijima, a to su:
 - i. sigurnost opskrbe, među ostalim učinkovitošću i interoperabilnošću prijenosa i distribucije električne energije u svakodnevnom radu mreže, izbjegavanjem zagušenja te integracijom i uključivanjem korisnikâ mreže;

- ii. integracija tržišta, među ostalim učinkovitim upravljanjem sustavom i upotrebom spojnih vodova;
 - iii. sigurnost mreže, fleksibilnost i kvaliteta opskrbe, među ostalim većim uvođenjem inovacija u uravnoteženju, kibersigurnost, praćenje, kontrola sustava i ispravljanje pogrešaka;
 - iv. **olakšavanje pametne integracije energetskeg sektora, što se postiže povezivanjem s drugim nositeljima energije i sektorima te omogućavanjem upravljanja potrošnjom;**
- (c) projekti transporta ugljikova dioksida koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 5. Priloga II. moraju znatno doprinositi svim sljedećim posebnim kriterijima:
- i. izbjegavanju emisija ugljikova dioksida uz održavanje sigurnosti opskrbe energijom;
 - ii. povećanju otpornosti i sigurnosti transporta ugljikova dioksida;
 - iii. učinkovitom korištenju resursima time što se više izvora ugljikova dioksida i skladišta može povezati putem zajedničke infrastrukture te minimiziranjem opterećenja i rizika za okoliš;
- (d) projekti u području vodika koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 3. Priloga II. moraju znatno doprinositi održivosti, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova, poboljšanjem uvođenja **obnovljivog ili niskougljičnog** vodika, **s naglaskom na vodik iz obnovljivih izvora []** i podupiranjem proizvodnje energije iz varijabilnih obnovljivih izvora tako što se nude rješenja za fleksibilnost i/ili skladištenje. Nadalje, projekti moraju znatno doprinositi najmanje jednom sljedećem posebnom kriteriju:

- i. integraciji tržišta, među ostalim povezivanjem postojećih ili novih mreža vodika država članica ili na drugi način podupirući nastanak mreže Unije za transport i skladištenje vodika te osiguravanjem interoperabilnosti povezanih sustava;
 - ii. sigurnosti opskrbe i fleksibilnosti, među ostalim putem primjerenih priključaka te olakšavanjem sigurnog i pouzdanog rada sustava;
 - iii. tržišnom natjecanju, među ostalim omogućavanjem pristupa većem broju izvora opskrbe i korisnika mreže na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi;
- (e) kad je riječ o elektrolizatorima koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 4. Priloga II., projekti moraju znatno doprinositi svim sljedećim posebnim kriterijima:
- i. održivosti, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem uvođenja obnovljivog **ili niskougljičnog** vodika, **posebno iz obnovljivih izvora**;
 - ii. sigurnosti opskrbe, među ostalim doprinosom sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava ili ponudom rješenja za skladištenje i/ili fleksibilnost, kao što su upravljanje potrošnjom i usluge uravnoteženja;
 - iii. **omogućavanju usluga fleksibilnosti, kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje** olakšavanjem pametne integracije energetskega sektora, što se postiže **povezivanjem s drugim** [] nositeljima energije i sektorima;
- (f) projekti pametnih plinskih mreža koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 2. Priloga II. moraju znatno doprinositi održivosti, što se postiže [] **osiguravanjem** integracije [] **većeg broja** niskougljičnih i **osobito obnovljivih plinova**, kao što je biometan ili obnovljivi vodik, u sustav za distribuciju, [] **prijenos i skladištenje plina** [] kako bi se smanjile emisije stakleničkih plinova. Nadalje, projekti moraju znatno doprinositi najmanje jednom sljedećem posebnom kriteriju:

- i. sigurnosti mreže i kvaliteti opskrbe, što se postiže povećanjem učinkovitosti i interoperabilnosti prijenosa i distribucije plina u svakodnevnom radu mreže, među ostalim uklanjanjem poteškoća slijedom puštanja plinova različite kvalitete u mrežu s pomoću uvođenja inovativnih tehnologija i rješavanjem izazova u pogledu kibersigurnosti;
 - ii. funkcioniranju tržišta i uslugama za potrošače;
 - iii. olakšavanju pametne integracije energetskega sektora, što se postiže povezivanjem s drugim nositeljima energije i sektorima te omogućavanjem upravljanja potrošnjom.
4. Kad je riječ o projektima koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točkama od 1. do [] 5. Priloga II., doprinos kriterijima navedenima u stavku 3. ovog članka procjenjuje se u skladu s pokazateljima utvrđenima u točkama od 3. do [] 8. Priloga IV.
5. Kako bi se olakšala procjena svih projekata koji bi mogli biti prihvatljivi kao projekti od zajedničkog interesa i uvršteni na regionalni popis, svaka skupina transparentno i objektivno procjenjuje doprinos svakog projekta provedbi istog prioritetskog koridora ili područja. Svaka skupina utvrđuje svoju metodu procjene na temelju ukupnog doprinosa kriterijima iz stavka 3. Na temelju te procjene projekti se rangiraju za internu uporabu skupine. Projekti se ne rangiraju ni na regionalnim popisima ni na popisu Unije niti u naknadne svrhe, osim kako je opisano u odjeljku 2. točki 13. [] Priloga III.

Pri procjeni projekata svaka skupina uzima u obzir:

- (a) hitnost svakog predloženog projekta kako bi se ostvarili **klimatski i energetske ciljevi** [] Unije te ciljevi integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe;
- (b) komplementarnost s drugim predloženim projektima;
- (c) za predložene projekte koji su u tom trenutku projekti od zajedničkog interesa, napredak u provedbi i usklađenost s obvezama izvješćivanja i transparentnosti.

Projekti pametnih elektroenergetskih mreža i pametnih plinskih mreža koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (d) i točki 2. Priloga II. rangiraju se ako utječu na dvije iste države članice, pri čemu se u obzir uzima i broj korisnika na koje projekt utječe, godišnja potrošnja energije i udio proizvodnje iz izvora koji se ne mogu dispečirati na području koje pokrivaju ti korisnici.

Članak 5.

Provedba i praćenje

1. Nositelji projekata izrađuju plan provedbe projekata [] s **popisa Unije**, uključujući vremenski raspored za:
 - (a) studije izvedivosti i projektne studije, među ostalim u pogledu prilagodbe klimatskim promjenama te usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i načelom „nenanošenja znatne štete” [];
 - (b) odobrenje nacionalnog regulatornog tijela ili bilo kojeg drugog dotičnog tijela;
 - (c) izgradnju i puštanje u rad;
 - (d) izdavanje dozvola iz članka 10. stavka 5. točke (b).
2. Operatori prijenosnih sustava, **operatori distribucijskih sustava** [] i drugi operatori surađuju u cilju olakšavanja razvoja projekata od zajedničkog interesa na svojem području.
3. Agencija i dotične skupine prate napredak postignut u provedbi projekata od zajedničkog interesa i, prema potrebi, daju preporuke radi olakšavanja njihove provedbe. Skupine mogu zahtijevati dostavu dodatnih informacija u skladu sa stavcima 4., 5. i 6., sazivati sastanke s relevantnim stranama i pozvati Komisiju da provjeri informacije dostavljene na terenu.

4. Do 31. prosinca svake godine nakon godine u kojoj je projekt od zajedničkog interesa uvršten na popis Unije na temelju članka 3. nositelji projekata nadležnom tijelu iz članka 8. podnose godišnje izvješće za svaki projekt iz kategorija utvrđenih u točkama od 1. do [] 5. Priloga II.

U tom se izvješću navode pojedinosti o:

- (a) napretku postignutom u razvoju, izgradnji i puštanju u rad projekta, posebno u pogledu postupaka izdavanja dozvola i savjetovanja, usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i s načelom „nenanošenja znatne štete” u okolišu te poduzetim mjerama prilagodbe klimatskim promjenama;
- (b) prema potrebi, kašnjenjima u odnosu na plan provedbe, razlozima takvih kašnjenja i drugim poteškoćama na koje se naišlo;
- (c) prema potrebi, revidiranom planu kako bi se prevladala kašnjenja.

5. [] **Do kraja veljače svake godine nakon godine u kojoj nositelj projekta mora podnijeti izvješće iz stavka 4. ovog članka** nadležna tijela iz članka 8. [] odgovarajućoj skupini podnose izvješće iz stavka 4. ovog članka dopunjeno informacijama o napretku i, prema potrebi, kašnjenjima u provedbi projekata od zajedničkog interesa koji se provode na njihovu državnom području u pogledu postupaka izdavanja dozvola te o razlozima takvih kašnjenja. Tekst koji su unijela nadležna tijela mora u izvješću biti jasno označen kao takav, a pri njegovu se unošenju u izvješće ne smije mijenjati tekst koji su unijeli nositelji projekta.
6. Svake godine do 30. travnja, kada bi trebalo donijeti novi popis Unije, Agencija skupinama podnosi konsolidirano izvješće za projekte od zajedničkog interesa koji su u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela te u njemu ocjenjuje ostvareni napredak i, prema potrebi, daje preporuke o tome kako prevladati kašnjenja i poteškoće na koje se naišlo. U tom se konsolidiranom izvješću, u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) 2019/942, ocjenjuje i dosljedna provedba planova razvoja mreže na razini Unije u pogledu prioriternih koridora i područja energetske infrastrukture.

7. Ako puštanje u rad projekta od zajedničkog interesa kasni u odnosu na plan provedbe, a to se ne može opravdati razlozima koji su izvan kontrole nositelja projekta, primjenjuju se sljedeće mjere:
- (a) ako se u skladu s odgovarajućim nacionalnim pravom primjenjuju mjere iz članka 51. stavka 7. točke (a), (b) ili (c) Direktive (EU) 2019/944 i članka 22. stavka 7. točke (a), (b) ili (c) Direktive 2009/73/EZ, nacionalna regulatorna tijela osiguravaju provedbu ulaganja;
 - (b) ako se ne primjenjuju mjere nacionalnih regulatornih tijela na temelju točke (a), nositelj projekta odabire treću stranu za financiranje ili izgradnju cijelog projekta ili njegova dijela. Nositelj projekta to čini prije nego što kašnjenje u odnosu na datum puštanja u rad iz plana provedbe premaši dvije godine;
 - (c) ako treća strana nije odabrana u skladu s točkom (b), država članica ili, ako je država članica tako predvidjela, nacionalno regulatorno tijelo, može u roku od dva mjeseca od isteka razdoblja iz točke (b) imenovati treću stranu za financiranje ili izgradnju projekta, a nositelj projekta ju je dužan prihvatiti;
 - (d) ako je kašnjenje u odnosu na datum puštanja u rad iz plana provedbe dulje od dvije godine i dva mjeseca, Komisija, podložno dogovoru i uz punu suradnju dotičnih država članica, može objaviti poziv na podnošenje prijedloga za izgradnju projekta u skladu s dogovorenim vremenskim okvirom koji je otvoren svakoj trećoj strani koja je sposobna postati nositelj projekta;
 - (e) u slučaju primjene točke (c) ili (d), operator sustava na čijem se području provodi ulaganje pruža provedbenim operatorima ili ulagateljima ili trećoj strani sve informacije potrebne za realizaciju ulaganja, priključuje novu infrastrukturu na prijenosnu mrežu **ili, ako je primjenjivo, mrežu za distribuciju**, te općenito postupi najbolje što može kako bi olakšao provedbu ulaganja te siguran, pouzdan i učinkovit rad i održavanje projekta od zajedničkog interesa.

8. Projekt od zajedničkog interesa može se ukloniti s popisa Unije u skladu s postupkom utvrđenim u članku 3. stavku 4. ako nije usklađen s pravom Unije ili ako se njegovo uvrštenje na popis temeljilo na netočnim informacijama.
9. Projekti koji više nisu na popisu Unije gube sva prava i obveze povezane sa statusom projekta od zajedničkog interesa koji proizlazi iz ove Uredbe.

[]

10. Ovim člankom ne dovodi se u pitanje financijska pomoć Unije odobrena projektu od zajedničkog interesa prije njegova uklanjanja s popisa Unije.

Članak 6.

Europski koordinatori

1. Ako projekt od zajedničkog interesa naiđe na znatne poteškoće u provedbi, Komisija u dogovoru s dotičnim državama članicama može imenovati europskog koordinatora na razdoblje do godinu dana koje se može dvaput obnoviti.
2. Europski koordinator:
 - (a) promiče projekte za koje je imenovan europskim koordinatorom i prekogranični dijalog između nositelja projekata i svih dotičnih dionika;
 - (b) prema potrebi pomaže svim stranama u savjetovanju s dotičnim dionicima i ishodu potrebnih dozvola za projekte;
 - (c) prema potrebi savjetuje nositelje projekta o financiranju projekta;

- (d) osigurava da dotične države članice primjereno podupru i strateški usmjere pripremu i provedbu projekata;
 - (e) svake godine i, prema potrebi, nakon završetka svojeg mandata, podnosi Komisiji izvješće o napretku projekata te o svim poteškoćama i preprekama zbog kojih bi puštanje projekata u rad moglo znatno kasniti. Komisija prosljeđuje izvješće Europskom parlamentu i dotičnim skupinama.
- 3. Europski koordinator odabire se na temelju iskustva u vezi s posebnim zadaćama koje mu se dodjeljuju za dotične projekte.
 - 4. U odluci o imenovanju europskog koordinatora utvrđuju se opis posla i detaljno navode trajanje mandata, posebne zadaće i odgovarajući rokovi te metodologija koja se mora poštovati. Rad na koordinaciji razmjeran je složenosti i procijenjenim troškovima projekata.
 - 5. Dotične države članice u potpunosti surađuju s europskim koordinatorom u izvršavanju njegovih zadaća iz stavaka 2. i 4.

POGLAVLJE III.

IZDAVANJE DOZVOLA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Članak 7.

„Prioritetni status” projekata s popisa Unije []

1. Donošenjem popisa Unije utvrđuje se, za potrebe svake odluke donesene u postupku izdavanja dozvola, nužnost tih projekata iz perspektive energetske politike, ne dovodeći u pitanje točnu lokaciju, pravac ni tehnologiju projekta. **Ovaj se stavak ne primjenjuje na konkurentne projekte ili projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi specifične za projekt u skladu s odjeljkom 2. točkom 1. podtočkom (c) Priloga III.**
2. Kako bi se zahtjevi za prijavu koji se odnose na projekte od zajedničkog interesa učinkovito administrativno obrađivali, nositelji projekata i sva dotična tijela osiguravaju da ih se obradi na najbrži mogući način **u skladu s nacionalnim pravom i pravom Unije.**
3. Ne dovodeći u pitanje obveze koje proizlaze iz prava Unije, projektima od zajedničkog interesa dodjeljuje se status od najveće moguće nacionalne važnosti ako takav status postoji u nacionalnom pravu te ih se na primjeren način, kako je predviđeno nacionalnim pravom koje se primjenjuje na odgovarajuću vrstu energetske infrastrukture, obrađuje u postupcima izdavanja dozvola, a ako je tako predviđeno nacionalnim pravom, i u prostornom planiranju, uključujući postupke koji se odnose na procjene utjecaja na okoliš.
4. Svi postupci rješavanja sporova, parnični postupci, žalbeni postupci i pravni lijekovi koji se odnose na projekte od zajedničkog interesa i vode pred nacionalnim sudovima i vijećima, uključujući posredovanje i arbitražu, ako postoje u nacionalnom pravu, provode se hitno, **ako su te u mjeri u kojoj su takvi hitni postupci predviđeni nacionalnim pravom. []**

5. Države članice procjenjuju, uzimajući u obzir postojeće smjernice Komisije o pojednostavnjenju postupaka procjene utjecaja projekata od zajedničkog interesa na okoliš, koje su zakonodavne i nezakonodavne mjere potrebne za pojednostavnjenje postupaka procjene utjecaja na okoliš i osiguravanje njihove dosljedne primjene te o rezultatima obavješćuju Komisiju.
6. Države članice do [1. rujna 2022.] poduzimaju nezakonodavne mjere koje su utvrdile na temelju stavka 5.
7. Države članice do [1. siječnja 2023.] poduzimaju zakonodavne mjere koje su utvrdile na temelju stavka 5. Tim se mjerama ne dovode u pitanje obveze koje proizlaze iz prava Unije.
8. **Kad je riječ o utjecajima na okoliš navedenima u članku 6. stavku 4. Direktive 92/43/EEZ i članku 4. stavku 7. Direktive 2000/60/EZ, projekti od zajedničkog interesa smatraju se projektima od javnog interesa iz perspektive energetske politike, a mogu se smatrati i projektima od prevladavajućeg javnog interesa, pod uvjetom da su ispunjeni svi uvjeti navedeni u tim direktivama.**

Ako se zahtijeva mišljenje Komisije u skladu s Direktivom 92/43/EEZ, Komisija i nadležno tijelo iz članka 9. ove Uredbe osiguravaju da se odluka u pogledu prevladavajućeg javnog interesa projekta donese u roku utvrđenom u članku 10. stavku 1. ove Uredbe. **Ovaj se stavak ne primjenjuje na konkurentne projekte ili projekte koji nisu dovoljno razvijeni za provedbu analize troškova i koristi specifične za projekt u skladu s odjeljkom 2. točkom 1. podtočkom (c) Priloga III.**

Članak 8.

Organizacija postupka izdavanja dozvola

1. Svaka država članica najkasnije do [1. siječnja 2022.] prema potrebi ažurira jedno imenovano nacionalno nadležno tijelo koje je odgovorno za olakšavanje i koordinaciju postupka izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa.
2. Odgovornost nadležnog tijela iz stavka 1. i/ili povezane zadaće mogu se dodijeliti drugom tijelu ili ih drugo tijelo može provesti za pojedini projekt od zajedničkog interesa ili određenu kategoriju projekata od zajedničkog interesa, pod uvjetom:
 - (a) da nadležno tijelo obavijesti Komisiju o tom delegiranju i da ono ili nositelj projekta objavi te informacije na internetskim stranicama iz članka 9. stavka 7.;
 - (b) da je samo jedno tijelo odgovorno za pojedini projekt od zajedničkog interesa, da je ono jedina kontaktna točka za nositelja projekta u postupku donošenja sveobuhvatne odluke za određeni projekt od zajedničkog interesa i da koordinira dostavu svih relevantnih dokumenata i informacija.

Nadležno tijelo može zadržati odgovornost za utvrđivanje rokova ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u članku 10.

3. Ne dovodeći u pitanje relevantne zahtjeve na temelju **nacionalnog** i međunarodnog prava te prava Unije, nadležno tijelo olakšava donošenje sveobuhvatne odluke **kako je utvrđeno u članku 2. stavku 2. []** Sveobuhvatna odluka donosi se u roku iz članka 10. stavaka 1. i 2. te u skladu s jednim od sljedećih sustava:
 - (a) integrirani sustav : sveobuhvatna odluka jedina je pravno obvezujuća odluka koja proizlazi iz zakonskog postupka izdavanja dozvola i donosi je nadležno tijelo. Druga tijela, kada se projekt odnosi na njih, mogu u skladu s nacionalnim pravom dati svoje mišljenje u postupku, koje nadležno tijelo uzima u obzir;

- (b) koordinirani sustav : sveobuhvatna odluka sastoji se od više pojedinačnih pravno obvezujućih odluka koje je donijelo nekoliko dotičnih tijela, a koje koordinira nadležno tijelo. Nadležno tijelo može radi sastavljanja rasporeda izdavanja dozvola u skladu s člankom 10. stavkom 5. [] točkom (b) te praćenja i koordiniranja njegova odvijanja osnovati radnu skupinu u kojoj su zastupljena sva dotična tijela. Nadležno tijelo, uz savjetovanje s drugim dotičnim tijelima, ako je primjenjivo u skladu s nacionalnim pravom i ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u skladu s člankom 10., određuje zasebno za svaki slučaj razuman rok za donošenje pojedinačnih odluka. Nadležno tijelo može donijeti pojedinačnu odluku u ime drugog dotičnog nacionalnog tijela ako je potonje ne donese u roku i ako se kašnjenje ne može primjereno opravdati; ili, ako je to predviđeno nacionalnim pravom i u mjeri u kojoj je to u skladu s pravom Unije, nadležno tijelo može smatrati da je drugo dotično nacionalno tijelo odobrilo ili odbilo projekt ako odluku nije donijelo u roku. Ako je to predviđeno nacionalnim pravom, nadležno tijelo može zanemariti pojedinačnu odluku drugog dotičnog nacionalnog tijela ako smatra da nije dovoljno potkrijepljena s obzirom na osnovne dokaze koje je iznijelo dotično nacionalno tijelo; pritom nadležno tijelo osigurava poštovanje relevantnih zahtjeva na temelju međunarodnog prava i prava Unije te propisno obrazlaže svoju odluku;

- (c) kolaborativni : sveobuhvatnu odluku koordinira nadležno tijelo. Nadležno tijelo, sustav uz savjetovanje s drugim dotičnim tijelima, ako je primjenjivo u skladu s nacionalnim pravom i ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u skladu s člankom 10., određuje zasebno za svaki slučaj razuman rok za donošenje pojedinačnih odluka. Prati poštujte li dotična tijela rokove.

Ako je primjenjivo, države članice mogu se koristiti alternativnim sustavima u skladu s nacionalnim pravom ako se tim sustavom doprinosi učinkovitijem i pravodobnijem donošenju sveobuhvatne odluke. Države članice Komisiji dostavljaju odgovarajuće obrazloženje te mogućnosti.

Nadležnost dotičnih tijela mogla bi se uključiti u nadležnost nacionalnog nadležnog tijela imenovanog u skladu s člankom 8. stavkom 1. ili bi ta tijela u određenoj mjeri zadržala svoju neovisnu nadležnost u skladu s odgovarajućim sustavom izdavanja dozvola koji je odabrala država članica u skladu s ovim stavkom u svrhu olakšavanja donošenja sveobuhvatne odluke i odgovarajuće suradnje s nacionalnim nadležnim tijelom.

Ako dotično tijelo ne očekuje da će donijeti pojedinačnu odluku u zadanom roku, o tome bez odgode obavješćuje nadležno tijelo uz propisno obrazloženje kašnjenja. Nadležno tijelo zatim određuje drugi rok za donošenje te pojedinačne odluke u skladu s ukupnim rokovima utvrđenima u članku 10.

Uvažavajući nacionalne posebnosti u postupcima planiranja i izdavanja dozvola, države članice mogu birati među navedenim trima sustavima iz prvog podstavka točaka (a), (b) i (c) kako bi olakšale i koordinirale svoje postupke te se odlučiti za provedbu najdjelotvornijeg sustava. Ako država članica odabere kolaborativni sustav, to obrazlaže Komisiji.

4. Države članice na projekte od zajedničkog interesa na kopnu i moru mogu primijeniti različite sustave utvrđene u stavku 3.
5. Ako projekt od zajedničkog interesa zahtijeva donošenje odluka u dvjema ili više država članica, odgovarajuća nadležna tijela poduzimaju sve potrebne korake za učinkovitu i djelotvornu suradnju **i komunikaciju** [] , uključujući korake iz članka 10. stavka 5. Države članice nastoje osigurati zajedničke postupke, posebno za procjenu utjecaja na okoliš.

[]

Članak 9.

Transparentnost i sudjelovanje javnosti

1. Država članica ili nadležno tijelo, **prema potrebi** u suradnji s drugim dotičnim tijelima, do [1. svibnja 2023.] objavljuje ažurirani priručnik o postupanju u postupku izdavanja dozvola, koji se primjenjuje na projekte od zajedničkog interesa i sadržava barem informacije utvrđene u točki 1. Priloga VI. Priručnik nije pravno obvezujući, ali se u njemu pravne odredbe mogu navoditi ili se na njih može upućivati. Nacionalna nadležna tijela pri izradi svojih priručnika o postupanju, **ako je relevantno, mogu** [] se koordinirati te pronalaziti sinergiju sa susjednim zemljama.
2. Ne dovodeći u pitanje pravo o okolišu ni zahtjeve na temelju Aarhuške konvencije, Konvencije iz Espooa ni relevantnog prava Unije, sve strane uključene u postupak izdavanja dozvola poštuju načela sudjelovanja javnosti utvrđena u točki 3. Priloga VI.

3. U okvirnom razdoblju od tri mjeseca od početka postupka izdavanja dozvola na temelju članka 10. stavka 1. točke (a) nositelj projekta izrađuje i nadležnom tijelu dostavlja koncept za sudjelovanje javnosti, u skladu s postupkom opisanim u priručniku iz stavka 1. i smjernicama utvrđenima u Prilogu VI. Nadležno tijelo zahtijeva izmjene ili odobrava koncept za sudjelovanje javnosti u roku od tri mjeseca od njegova primitka. Pritom uzima u obzir svaki oblik sudjelovanja javnosti i javnog savjetovanja proveden prije početka postupka izdavanja dozvola ako je takvo sudjelovanje javnosti i javno savjetovanje ispunilo zahtjeve iz ovog članka.

Ako nositelj projekta namjerava znatno izmijeniti odobreni koncept, o tome obavješćuje nadležno tijelo. U tom slučaju nadležno tijelo može zatražiti izmjene.

4. Ako to već nije propisano nacionalnim pravom prema istim ili višim standardima, nositelj projekta ili, ako se to zahtijeva nacionalnim pravom, nadležno tijelo, provodi najmanje jedno javno savjetovanje prije podnošenja konačnog i potpunog zahtjeva za prijavu nadležnom tijelu na temelju članka 10. stavka 1. točke (a). Provedbom tog javnog savjetovanja ne dovodi se u pitanje nijedno javno savjetovanje koje treba provesti nakon podnošenja zahtjeva za odobrenje za provedbu projekta na temelju članka 6. stavka 2. Direktive 2011/92/EU. Javnim savjetovanjem dionici iz točke 3. podtočke (a) Priloga VI. u ranoj se fazi obavješćuju o projektu te se njime doprinosi utvrđivanju najprikladnije lokacije ili pravca razvoja, među ostalim i s obzirom na **sve učinke relevantne na temelju prava Unije i nacionalnog prava []** za projekt, i relevantnih pitanja koja treba riješiti u zahtjevu za prijavu. Javno savjetovanje usklađeno je s minimalnim zahtjevima utvrđenima u točki 5. Priloga VI. **Ne dovodeći u pitanje pravila o postupcima i transparentnosti u državama članicama**, nositelj projekta na internetskim stranicama iz stavka 7. ovog članka objavljuje izvješće u kojem se navođenjem izmjena unesenih u pogledu lokacije, pravca razvoja i nacrtu projekta objašnjava kako su mišljenja izražena tijekom javnih savjetovanja uzeta u obzir ili obrazlaže zašto takva mišljenja nisu uzeta u obzir.

Nositelj projekta priprema izvješće sa sažetkom rezultata aktivnosti povezanih sa sudjelovanjem javnosti prije podnošenja zahtjeva za prijavu, uključujući aktivnosti provedene prije početka postupka izdavanja dozvola.

Nositelj projekta nadležnom tijelu uz zahtjev za prijavu podnosi izvješća iz prvog i drugog podstavka. Rezultati tih izvješća uzimaju se u obzir u sveobuhvatnoj odluci.

5. Kad je riječ prekograničnim projektima koji uključuju dvije ili više država članica, javna savjetovanja na temelju stavka 4. u svakoj od dotičnih država članica provode se u roku od najviše dva mjeseca od datuma početka prvog javnog savjetovanja.
6. Kad je riječ o projektima koji će vjerojatno imati znatne prekogranične učinke u jednoj ili više susjednih država članica, u vezi s kojima se primjenjuje članak 7. Direktive 2011/92/EU i Konvencija iz Espooa, relevantne informacije stavljaju se na raspolaganje nadležnom tijelu dotičnih susjednih država članica. Nadležno tijelo dotičnih susjednih država članica navodi, prema potrebi tijekom postupka obavješćivanja, želi li ono ili neko drugo dotično tijelo sudjelovati u relevantnim postupcima javnog savjetovanja.
7. Nositelj projekta uspostavlja i redovito relevantnim informacijama ažurira internetske stranice namijenjene projektu od zajedničkog interesa, koje su povezane s internetskim stranicama Komisije i platformom za transparentnost iz članka 22. te ispunjavaju zahtjeve utvrđene u točki 6. Priloga VI. Poslovno osjetljive informacije povjerljive su.

Nositelji projekata objavljuju relevantne informacije i drugim primjerenim javno dostupnim sredstvima informiranja.

Članak 10.

Trajanje i provedba postupka izdavanja dozvola

1. Postupak izdavanja dozvola sastoji se od dvaju postupaka:
 - (a) postupka prije podnošenja zahtjeva, koji obuhvaća razdoblje od početka postupka izdavanja dozvola do trenutka kada nadležno tijelo prihvati podneseni zahtjev za prijavu i provodi se u okvirnom roku od dvije godine. **Države članice mogu, prema potrebi, odrediti raniji rok. U tom slučaju postupak prije podnošenja zahtjeva ne prelazi rok koji određuje država članica. Države članice mogu odlučiti da je postupak prije podnošenja zahtjeva neobavezan za manje projekte.**

Postupak prije podnošenja zahtjeva uključuje pripremu svih izvješća o utjecaju na okoliš koje će prema potrebi izraditi nositelji projekata, među ostalim dokumentacije o prilagodbi klimatskim promjenama.

Za potrebe utvrđivanja početka postupka izdavanja dozvola nositelji projekata u pisanom obliku o projektu obavješćuju nadležno tijelo dotičnih država članica te dostavljaju razumno detaljan opis projekta. Najkasnije tri mjeseca nakon primitka obavijesti nadležno tijelo u pisanom obliku prihvata ili, ako smatra da projekt još nije dovoljno razvijen da se započne s postupkom izdavanja dozvola, odbija obavijest, među ostalim u ime drugih dotičnih tijela. U slučaju odbijanja nadležno tijelo obrazlaže svoju odluku, među ostalim u ime drugih dotičnih tijela. Datum na koji je nadležno tijelo potpisalo primitak obavijesti označava početak postupka izdavanja dozvola. Ako su uključene dvije ili više država članica, postupak izdavanja dozvola započinje na datum na koji je dotično nadležno tijelo prihvatilo posljednju obavijest.

Nadležna tijela osiguravaju da se izdavanje dozvola ubrza u skladu s ovim poglavljem za svaku kategoriju projekata od zajedničkog interesa. U tu svrhu nadležna tijela prilagođavaju svoje zahtjeve za početak postupka izdavanja dozvola i prihvaćanje podnesenog zahtjeva za prijavu kako bi bili prikladni za projekte [], koji zbog svoje prirode, **dimenzije ili odsustva zahtjeva za procjenu utjecaja na okoliš na temelju nacionalnog prava** [], mogu zahtijevati manje odobrenja i dozvola za dostizanje faze spremnosti za izgradnju i za koje stoga možda neće biti potreban postupak prije podnošenja zahtjeva **iz članka 9. i članka 10. stavka 4.; []**

- (b) zakonskog postupka izdavanja dozvola, koji traje najdulje godinu dana i šest mjeseci, od datuma prihvaćanja podnesenog zahtjeva za prijavu do donošenja sveobuhvatne odluke. Države članice mogu, prema potrebi, odrediti raniji rok. **U tom slučaju postupak prije podnošenja zahtjeva ne prelazi rok koji određuje država članica.**

2. Nadležno tijelo osigurava da ta dva postupka iz stavka 1. ukupno traju najdulje tri godine i šest mjeseci **ili kraće razdoblje koje određuju države članice**. Međutim, ako nadležno tijelo smatra da jedan ili oba postupka u okviru postupka izdavanja dozvola neće biti okončani u rokovima utvrđenima u stavku 1., može prije njihova isteka i na pojedinačnoj osnovi donijeti odluku o produljenju jednog ili obaju rokova. **U načelu nadležno tijelo trebalo bi produljiti rok za oba postupka zajedno za najviše devet mjeseci [].**

Kada se rok produljuje [], nadležno tijelo obavješćuje dotičnu skupinu i predstavlja joj mjere koje su poduzete ili će se poduzeti kako bi se postupak izdavanja dozvola okončao uz najmanje moguće kašnjenje. Skupina može zatražiti **da** je nadležno tijelo redovito [] izvješćuje o napretku postignutom u tom pogledu.

3. Ako su, prije nego što je započet postupak izdavanja dozvola u skladu s ovim člankom, za projekt od zajedničkog interesa provedene valjane studije odnosno dobivene valjane dozvole ili odobrenja, nadležna ih tijela u postupku izdavanja dozvola uzimaju u obzir te ih ne treba iznova provoditi, odnosno ishoditi **sve dok se smatraju valjanima u nacionalnom pravu.**
4. U državama članicama u kojima se utvrđivanje pravca ili lokacije provedeno samo za posebne potrebe planiranog projekta, uključujući planiranje specifičnih koridora mrežnih infrastruktura, ne može uključiti u postupak koji dovodi do sveobuhvatne odluke, odgovarajuća odluka donosi se u zasebnom roku od šest mjeseci, počevši od datuma na koji je nositelj podnio konačnu i potpunu dokumentaciju u vezi sa zahtjevom.

U tom se slučaju razdoblje produljenja iz stavka 2. **treće rečenice** skraćuje na šest mjeseci, među ostalim za postupak iz ovog stavka. **Produljenje roka iz stavka 2. četvrte i pete rečenice može se u skladu s time također primijeniti nakon što je proveden postupak naveden u ovom stavku.**

5. Postupak prije podnošenja zahtjeva sastoji se od sljedećih koraka:
 - (a) najkasnije dvanaest mjeseci nakon [] obavijesti na temelju stavka 1. točke (a) nadležno tijelo, na temelju kontrolnog popisa iz točke 1. podtočke (e) Priloga VI. i u bliskoj suradnji s drugim dotičnim tijelima te, prema potrebi, na temelju prijedloga nositelja projekta, utvrđuje opseg izvješća i dokumenata te podrobnost informacija koje u okviru zahtjeva za prijavu nositelj projekta treba dostaviti za donošenje sveobuhvatne odluke;
 - (b) nadležno tijelo u bliskoj suradnji s nositeljem projekta i drugim dotičnim tijelima te uzimajući u obzir rezultate aktivnosti provedenih na temelju točke (a) izrađuje detaljan raspored za postupak izdavanja dozvola u skladu sa smjernicama utvrđenima u točki 2. Priloga VI.;

[]

(c) po primitku nacрта zahtjeva za prijavu nadležno tijelo, prema potrebi, u svoje ime i u ime drugih dotičnih tijela zahtjeva od nositelja projekta dostavu informacija koje nedostaju, a odnose se na potrebne elemente iz točke (a). U roku od tri mjeseca od dostave informacija koje nedostaju nadležno tijelo prihvaća ispitivanje zahtjeva u pisanom obliku **ili na digitalnim platformama**. Dodatne informacije mogu se zatražiti samo ako je to opravdano novim okolnostima.

6. Nositelj projekta osigurava potpunost i prikladnost zahtjeva za prijavu te o tome traži mišljenje nadležnog tijela što prije tijekom postupka prije podnošenja zahtjeva. Nositelj projekta u potpunosti surađuje s nadležnim tijelom kako bi se poštovali rokovi [].

[]

7. Rokovima utvrđenima u ovom članku ne dovode se u pitanje obveze koje proizlaze iz međunarodnog prava i prava Unije, kao ni upravni žalbeni postupci i pravni lijekovi pred sudom.

POGLAVLJE IV.

MEĐUSEKTORSKO PLANIRANJE INFRASTRUKTURE

Članak 11.

Analiza troškova i koristi u cijelom energetsom sustavu

1. Do [16. studenoga 2022.] Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju) i Europska mreža operatora transportnih sustava za plin (ENTSO za plin) objavljuju i dostavljaju državama članicama, Komisiji i Agenciji svoje **nacrte** metodologija, uključujući modeliranje mreža i tržišta, za usklađenu analizu troškova i koristi u cijelom energetsom sustavu na razini Unije za projekte od zajedničkog interesa i **projekte od uzajamnog interesa** koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), [] (c) i (e) te točki 3. Priloga II. []

Te se metodologije primjenjuju za pripremu svakog sljedećeg desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije koji je ENTSO za električnu energiju ili ENTSO za plin izradio na temelju članka 8. Uredbe (EZ) br. 715/2009 i članka 30. Uredbe (EU) 2019/943. Navedene se metodologije razvijaju u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu V. i usklađene su s pravilima i pokazateljima navedenima u Prilogu IV. **Mijenjaju se nakon podnošenja modela energetskeg tržišta i mreže iz stavka 8.**

Prije podnošenja svojih metodologija ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin provode opsežan postupak savjetovanja pritom uključujući barem organizacije koje predstavljaju sve relevantne dionike, među ostalim europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava u Uniji („tijelo EU-a za ODS”), [] te, prema potrebi, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela.

2. U roku od tri mjeseca od primitka metodologija, uz informacije dobivene tijekom postupka savjetovanja i izvješće o tome kako su uzete u obzir, Agencija dostavlja mišljenje ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin, državama članicama i Komisiji te ga objavljuje na svojim internetskim stranicama.

3. **U roku od tri mjeseca od primitka metodologija države članice mogu dostaviti svoja mišljenja ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin i Komisiji. [] Kako bi se olakšalo savjetovanje s državama članicama, Komisija može organizirati posebne sastanke skupina kako bi se raspravljalo o nacrtu metodologija.**

[]

4. Najkasnije u roku od tri mjeseca od dana primitka **mišljenjâ Agencije i država članica iz stavaka 2. i 3.** [] ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin prilagođavaju svoje metodologije uzimajući u obzir **mišljenjâ Agencije i država članica** [] te ih podnose Komisiji na **konačno** odobrenje. [] **Komisija izdaje svoju odluku u roku od tri mjeseca od dana na koji ih podnesu ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin.**

[]

5. U roku od dva tjedna nakon odobrenja **Komisije** [] u skladu sa stavkom [] 4., ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju metodologije na svojim internetskim stranicama. Objavljuju odgovarajuće ulazne podatke i druge relevantne podatke o mreži, toku opterećenja i tržištu u dovoljno točnom obliku, [] **podložno ograničenjima na temelju nacionalnog prava i relevantnih sporazuma o povjerljivosti. Komisija i Agencija osiguravaju povjerljivo postupanje s primljenim podacima, bilo da je riječ o postupanju njih samih ili bilo koje strane koja za njih obavlja analitički posao na temelju tih podataka.**
6. Metodologije se redovito ažuriraju [] u skladu s postupkom opisanom u stavcima od 1. do [] 4. Agencija može, na vlastitu inicijativu ili na propisno obrazložen zahtjev nacionalnih regulatornih tijela ili dionika te nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve relevantne dionike i s Komisijom, zatražiti takva ažuriranja i poboljšanja **te ih priopćiti Komisiji** uz navođenje propisnog obrazloženja i rokova. Agencija objavljuje zahtjeve nacionalnih regulatornih tijela ili dionika i sve relevantne poslovno neosjetljive dokumente koji su je naveli da zatraži ažuriranje ili poboljšanje.
7. **Za projekte od zajedničkog interesa, koji pripadaju kategorijama iz točke 1. podtočaka (b) i (d), točaka 2., 4. i 5. Priloga II., razrađuju se metodologije za usklađenu analizu troškova i koristi u cijelom energetsom sustavu na razini Unije. Europska komisija dodjeljuje nadležnosti za razvoj tih metodologija, koje su usklađene s metodologijama koje su izradili ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin u smislu novčanih troškova i koristi. Agencija promiče, uz potporu nacionalnih regulatornih tijela, dosljednost tih metodologija s metodologijama koje su razradili ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin. Metodologije se razvijaju na transparentan način, među ostalim opsežnim savjetovanjem s državama članicama i svim relevantnim dionicima.**

8. Svake [] **dvije** godine Agencija utvrđuje i javno objavljuje skup pokazatelja i odgovarajuće referentne vrijednosti za usporedbu jediničnih troškova ulaganja za usporedive projekte iz infrastrukturnih kategorija iz točaka 1., **2.**, i 3. Priloga II. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin mogu upotrebljavati navedene referentne vrijednosti za analize troškova i koristi koje se provode za naknadne desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije. Prvi takvi pokazatelji objavljuju se do [1. studenoga 2022.] **u mjeri u kojoj su dostupni podaci za izračun pouzdanih indikatora i vrijednosti. Za druge kategorije iz Priloga II. pokazatelji se razvijaju i objavljuju do [1. studenoga 2024.]. Vlasnici regulirane infrastrukture, operatori sustava i nositelji treće strane dužni su dostaviti tražene podatke nacionalnim regulatornim tijelima i Agenciji.**
9. Do [31. prosinca **2024.**] ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin zajednički podnose Komisiji i Agenciji dosljedan i međusobno povezan model energetskog tržišta i mreže, uključujući infrastrukturu za prijenos i skladištenje električne energije, plina, [] i vodika, [] te elektrolizatore, koji obuhvaća prioritetne koridore i područja energetske infrastrukture i izrađen je u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu V.
10. Dosljedan i međusobno povezan model iz stavka [] **8.** obuhvaća najmanje međupovezanost odgovarajućih sektora u svim fazama planiranja infrastrukture, posebno scenarije, **tehnologije i prostornu rezoluciju**, utvrđivanje infrastrukturnih nedostataka, ponajprije u odnosu na prekogranične kapacitete, i procjenu projekata.
11. Nakon što Komisija odobri dosljedan i međusobno povezan model iz stavka [] **8.** u skladu s postupkom utvrđenim u stavcima od 1. do [] **4.**, uključuje se u metodologije iz stavka 1.
12. **Svake četiri godine, počevši od njegova odobrenja u skladu sa stavkom 10., međusobno povezan model ažurira se u skladu s postupkom opisanim u stavcima od 8. do 10.**

Članak 12.

Scenariji za desetogodišnje planove razvoja mreže

1. Nakon što provede opsežan postupak savjetovanja u kojem su sudjelovali Komisija, **države članice** i barem organizacije koje predstavljaju sve relevantne dionike, uključujući ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin i tijelo Unije za ODS, [] Agencija do [31. srpnja 2022.] objavljuje okvirne smjernice za zajedničke scenarije koje izrađuju ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin. Te se smjernice prema potrebi redovito ažuriraju **te se njima definiraju kriteriji za transparentnu, nediskriminirajuću i pouzdanu razradu scenarija, uzimajući u obzir najbolje prakse u području procjene infrastruktura.**

Smjernicama se **također uzimaju u obzir prioriteti u integraciji energetskeg sustava**, [] načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” i osigurava da su osnovni scenariji ENTSO-a za električnu energiju i ENTSO-a za plin potpuno usklađeni s **Unijinim klimatskim i energetskeim ciljevima za 2030. i ciljem klimatske neutralnosti do 2050.** [] **te se uzimaju u obzir** najnoviji dostupni scenariji Komisije **za postizanje istih, kao i, ako je relevantno, nacionalni energetske i klimatske planovi.**

2. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin poštuju okvirne smjernice Agencije pri izradi zajedničkih scenarija koji će se upotrebljavati za desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.
3. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin pozivaju organizacije koje predstavljaju sve relevantne dionike, uključujući tijelo Unije za ODS [], da sudjeluju u postupku izrade scenarija.
4. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju nacrt izvješća o zajedničkim scenarijima i podnose ga Agenciji, **državama članicama** i Komisiji da bi dobili njihovo mišljenje.

5. U roku od tri mjeseca od primitka nacрта izvješća o zajedničkim scenarijima, uz ulazne podatke dobivene tijekom postupka savjetovanja i izvješće o tome kako su uzete u obzir, Agencija dostavlja svoje mišljenje, **uključujući preporuke za izmjene**, ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin, **državama članicama** i Komisiji.
6. Komisija, uzimajući u obzir mišljenje Agencije i **država članica** [], dostavlja svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju i ENTSO-u za plin. **Koordinacijska skupina za električnu energiju i Koordinacijska skupina za plin mogu ispitivati nacrt izvješća o zajedničkim scenarijima.**
7. [] ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin prilagođavaju svoje izvješće o zajedničkim scenarijima, uzimajući u obzir mišljenja Agencije i država članica, te **podnose ažurirano izvješće Komisiji na odobrenje.**
8. U roku od dva tjedna nakon što Komisija odobri izvješće o zajedničkim scenarijima u skladu sa stavkom 7., ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju izvješće o zajedničkim scenarijima na svojim internetskim stranicama. Odgovarajuće ulazne i izlazne podatke objavljuju u dovoljno **jasnom i** točnom obliku, **kako bi treća strana mogla ponoviti rezultate**, uzimajući u obzir nacionalno pravo i relevantne sporazume o povjerljivosti **te osjetljive informacije.**

Članak 13.

Utvrdjivanje infrastrukturnih nedostataka

1. Svake dvije godine ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju [] izvješća o infrastrukturnim nedostacima izrađena u okviru desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije.

Pri procjeni infrastrukturnih nedostataka ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin **temelje svoje analize na svim scenarijima utvrđenima na temelju članka 12.,** provode načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” i prioritarno razmatraju sva relevantna [] rješenja **koja ne zahtijevaju novu infrastrukturu. Pri razmatranju novih infrastrukturnih rješenja, u procjeni infrastrukturnih nedostataka u obzir se uzimaju svi relevantni troškovi, uključujući pojačanja mreže.**

Prije [] **objave** svojih izvješća ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin provode opsežan postupak savjetovanja sa svim relevantnim dionicima, među ostalim s tijelom Unije za ODS, [] i svim predstavnicima država članica koje su dio prioriternih koridora utvrđenih u Prilogu I.

2. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin svaki zasebno podnose svoj nacrt izvješća o infrastrukturnim nedostacima Agenciji, Komisiji **i državama članicama** kako bi dobili njihovo mišljenje.
3. U roku od tri mjeseca od primitka izvješća o infrastrukturnim nedostacima, uz informacije dobivene tijekom postupka savjetovanja i izvješće o tome kako su uzete u obzir, Agencija dostavlja svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju ili ENTSO-u za plin te Komisiji **i državama članicama.**
4. Komisija, **s državama članicama,** uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 3., izrađuje nacrt i dostavlja svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju ili ENTSO-u za plin.
5. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin prilagođavaju svoja izvješća o infrastrukturnim nedostacima uzimajući u obzir mišljenje Agencije te u skladu s mišljenjem Komisije **i država članica,** nakon čega objavljuju završna izvješća o infrastrukturnim nedostacima.

POGLAVLJE V.

ODOBALNE MREŽE ZA INTEGRACIJU ENERGIJE PROIZVEDENE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Članak 14.

Planiranje odobalne mreže

1. Do [31. srpnja 2022.] države članice, uz potporu Komisije, unutar svojih posebnih prioritetnih koridora odobalne mreže utvrđenih u točki 2. Priloga I., uzimajući u obzir posebnosti i razvoj svake regije, [] postižu sporazum o suradnji u pogledu [] energije proizvedene iz obnovljivih izvora na moru koja će se uvesti u svakom morskom bazenu do 2050., s međukoracima 2030. i 2040., s obzirom na svoje nacionalne energetske i klimatske planove te potencijal obnovljive energije proizvedene na moru u svakom morskom bazenu. []

Taj se **neobvezujući** sporazum sastavlja u pisanom obliku za svaki morski bazen povezan s državnim područjem **država članica []**. **Komisija će pružiti smjernice za taj rad u regionalnim skupinama. Tim se neobvezujućim sporazumom ne dovodi u pitanje pravo država članica na razvoj projekata na svojem teritorijalnom moru i u isključivom gospodarskom pojasu.**

2. Do [31. srpnja 2022.] ENTSO za električnu energiju, uz sudjelovanje relevantnih operatora prijenosnih sustava, nacionalnih regulatornih tijela, **nacionalnog nadležnog tijela na razini države članice** i Komisije te u skladu sa sporazumom iz stavka 1., **uključuje integriranu odobalnu mrežu i pojačanja desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije, uzimajući u obzir zaštitu okoliša i druge načine korištenja morem.** []
3. **Integriranom odobalnom mrežom i pojačanjem desetogodišnjih planova razvoja osigurava se dosljedan razvoj planiranja kopnenih i odobalnih mreža.**

4. [] Ako u državi članici nema operatora prijenosnih sustava, upućivanja na operatore prijenosnih sustava u ovom članku primjenjuju se *mutatis mutandis* na operatore distribucijskih sustava.

[]

[]

Članak 15.

Prekogranična podjela troškova odobalnih mreža za obnovljivu energiju

1. [Do 1. siječnja 2024.] Komisija zajedno s državama članicama, relevantnim operatorima prijenosnih sustava i nacionalnim regulatornim tijelima razvija načela za posebnu metodologiju troškova i koristi te podjele troškova radi uvođenja razvoja integrirane odobalne mreže [] kako je definirano u članku 14. stavku 2. [] u okviru smjernica iz [članka 16. stavka 10.], ne dovodeći u pitanje primjenu članka 19. Uredbe (EU) 2019/943. []
2. [Do 1. siječnja 2025.] [] ENTSO za električnu energiju, uz sudjelovanje relevantnih operatora prijenosnih sustava, nacionalnih regulatornih tijela i [] Komisije, predstavlja rezultate primjene metodologije troškova i koristi te podjele troškova na prioritetne koridore odobalne mreže.
3. [Do 1. srpnja 2024. i zatim svake dvije godine] [] [] države članice ažuriraju svoj pisani sporazum iz članka 14. stavka 1. najnovijom zajedničkom definicijom [] energije proizvedene iz obnovljivih izvora na moru koja će se uvesti u svaki morski bazen do 2050., s međukoracima 2030. i 2040. [].
4. [] Nakon ažuriranja pisanih sporazuma iz stavka 3., ENTSO za električnu energiju za svaki morski bazen ažurira [] sljedeće Unijine desetogodišnje planove razvoja mreže [] kako je utvrđeno u članku 14. stavku 2. [].
5. Ako u državi članici nema operatora prijenosnih sustava, upućivanja na operatore prijenosnih sustava u ovom članku primjenjuju se *mutatis mutandis* na operatore distribucijskih sustava.

POGLAVLJE VI.

REGULATORNI OKVIR

Članak 16.

Omogućivanje ulaganja s prekograničnim učincima

1. Stvarno nastale troškove ulaganja, koji ne uključuju troškove održavanja, povezane s projektom od zajedničkog interesa koji pripada kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II. te projektima od zajedničkog interesa koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 3. Priloga II., a u nadležnosti su nacionalnih regulatornih tijela **u svakoj dotičnoj državi članici**, snose relevantni operator prijenosnog sustava ili nositelji projekata prijenosne infrastrukture država članica u kojima projekt ima neto pozitivan učinak te ih, u mjeri u kojoj nisu pokriveni naknadama za zagušenje ili drugim naknadama, plaćaju korisnici mreže putem tarifa za pristup mreži u toj ili tim državama članicama.
2. Odredbe ovog članka primjenjuju se na projekt od zajedničkog interesa koji pripada kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II. ako najmanje jedan nositelj projekta od relevantnih nacionalnih tijela zatraži njihovu primjenu na troškove projekta. []

Odredbe ovog članka mogu se primjenjivati na projekte koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 1. podtočki (d) i točki 2. Priloga II. ako to od relevantnih nacionalnih tijela zatraži najmanje jedan nositelj projekta.

Ako projekt ima nekoliko nositelja, relevantna nacionalna regulatorna tijela bez odgode od svih nositelja projekta zahtijevaju da zajednički podnesu zahtjev za ulaganje u skladu sa stavkom 3.

3. Nositelji projekta od zajedničkog interesa na koji se primjenjuje stavak 1. o njegovu napretku te utvrđivanju povezanih troškova i učinaka redovito, a najmanje jednom godišnje obavješćuju sva relevantna nacionalna regulatorna tijela sve do puštanja projekta u rad.

Čim se takav projekt od zajedničkog interesa dovoljno razvije te se procijeni da će u sljedećih 36 mjeseci biti spreman za početak faze izgradnje, nositelji projekta podnose zahtjev za ulaganje nakon savjetovanja s operatorima prijenosnih sustava iz država članica u kojima projekt ima znatan neto pozitivan učinak. Taj zahtjev za ulaganje uključuje zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova i podnosi se svim relevantnim dotičnim nacionalnim regulatornim tijelima te mu se prilaže sljedeće:

- (a) ažurirana analiza troškova i koristi specifična za pojedini projekt u skladu s metodologijom razvijenom na temelju članka 11., pri čemu se u obzir uzimaju koristi izvan granica država članica na čijem se državnom području projekt nalazi, **razmatrajući [] barem zajedničke scenarije utvrđene za planiranje razvoja mreže na temelju članka 12. []**;
- (b) poslovni plan s evaluacijom financijske izvedivosti projekta, uključujući odabrano financijsko rješenje; za projekt od zajedničkog interesa koji pripada kategoriji iz točke 3. Priloga II. prilažu se i rezultati ispitivanja tržišta;
- (c) obrazloženi prijedlog prekogranične raspodjele troškova ako se s njim usuglase nositelji projekta.

Ako projekt promiče više nositelja, zajednički podnose zahtjev za ulaganje.

Nacionalna regulatorna tijela po primitku bez odgode šalju primjerak svakog zahtjeva za ulaganje Agenciji u svrhu informiranja.

Nacionalna regulatorna tijela i Agencija čuvaju povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

4. U roku od šest mjeseci od datuma na koji prime posljednji zahtjev za ulaganje, relevantna nacionalna regulatorna tijela, nakon savjetovanja s dotičnim nositeljima projekta, zajednički donose koordinirane odluke o raspodjeli **stvarno nastalih** troškova ulaganja, koje za projekt snosi svaki operator sustava, kao i o njihovu uključivanju u tarife, **ili o odbijanju zahtjeva za ulaganje ili dijela projekta ako je u zajedničkoj analizi nacionalnih regulatornih tijela zaključeno da projekt ili dio njega ne donosi znatnu neto korist na razini EU-a.**

Nacionalna regulatorna tijela uključuju [] **relevantne** stvarno nastale troškove ulaganja u tarife u skladu s raspodjelom troškova ulaganja koje za projekt snosi svaki operator sustava. [] Pri raspodjeli troškova nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir stvarne ili procijenjene:

- (a) naknade za zagušenje ili druge naknade;
- (b) prihode koji proizlaze iz mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava uspostavljenog na temelju članka 49. Uredbe (EU) 2019/943.

Pri prekograničnoj raspodjeli troškova u obzir se uzimaju gospodarski, socijalni i okolišni troškovi i koristi projekata u dotičnim državama članicama te potreba da se za razvoj projekata od zajedničkog interesa osigura stabilan okvir financiranja, a da pritom potreba za financijskom potporom bude što manja.

Pri prekograničnoj raspodjeli troškova relevantna nacionalna regulatorna tijela u suradnji s dotičnim operatorima prijenosnih sustava nastoje postići zajednički dogovor na temelju, među ostalim, informacija navedenih u stavku 3. točkama (a) i (b). Pri procjeni **razmatraju se svi relevantni scenariji utvrđeni na temelju članka 12. i drugi scenariji za planiranje razvoja mreže** [], čime se omogućuje pouzdana analiza doprinosa projekta od zajedničkog interesa ciljevima energetske politike Unije u pogledu dekarbonizacije, integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe [].

Ako se projektom od zajedničkog interesa ublažavaju negativni vanjski učinci, kao što su zaobilazni tokovi, i ako se taj projekt provodi u državi članici na mjestu nastanka tih vanjskih učinaka, takvo ublažavanje ne smatra se prekograničnom koristi i stoga nije temelj za raspodjelu troškova na operatore prijenosnih sustava država članica pogođenih tim negativnim vanjskim učincima.

5. Na temelju prekogranične raspodjele troškova iz stavka 4. ovog članka, nacionalna regulatorna tijela pri određivanju ili odobravanju tarifa u skladu s člankom 59. stavkom 1. točkom (a) Direktive (EU) 2019/944 i člankom 41. stavkom 1. točkom (a) Direktive 2009/73/EZ uzimaju u obzir stvarne troškove koje operator prijenosnog sustava ili drugi nositelj projekta snosi kao rezultat ulaganja ako odgovaraju troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora.

Nacionalna regulatorna tijela bez odgode obavješćuju Agenciju o odluci o raspodjeli troškova i svim relevantnim informacijama koje se odnose na tu odluku. U odluci o raspodjeli troškova posebno se navode detaljni razlozi za raspodjelu troškova među državama članicama, uključujući:

- (a) evaluaciju utvrđenih učinaka na svaku od dotičnih država članica, među ostalim u pogledu mrežnih tarifa;
- (b) evaluaciju poslovnog plana iz stavka 3. točke (b);
- (c) pozitivne vanjske učinke na regionalnoj razini ili razini Unije, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, [] **solidarnost** ili inovacije, koji bi se projektom ostvarili;
- (d) rezultate savjetovanja s dotičnim nositeljima projekta.

Odluka o raspodjeli troškova objavljuje se.

6. Ako relevantna nacionalna regulatorna tijela ne postignu dogovor o zahtjevu za ulaganje u roku od šest mjeseci od datuma na koji je ga je primilo posljednje relevantno nacionalno regulatorno tijelo, o tome bez odgode obavješćuju Agenciju.

U tom slučaju ili na temelju zajedničkog zahtjeva [] relevantnih nacionalnih regulatornih tijela, odluku o zahtjevu za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova iz stavka 3., [] donosi Agencija u roku od tri mjeseca od dana njegovog upućivanja Agenciji.

Prije donošenja takve odluke Agencija se savjetuje s relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima i nositeljima projekta. Tromjesečni rok iz drugog podstavka može se produljiti za dodatna dva mjeseca ako Agencija zatraži dodatne informacije. Taj dodatni rok počinje teći sljedećeg dana od dana primitka potpunih informacija.

- (1) Pri procjeni Agencije **razmatraju se svi relevantni scenariji utvrđeni na temelju članka 12. i drugi scenariji za planiranje razvoja mreže, [] čime se omogućuje pouzdana analiza doprinosa projekta od zajedničkog interesa ciljevima energetske politike Unije u pogledu dekarbonizacije, integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe []**.

Agencija relevantnim nacionalnim tijelima prepušta da u trenutku provedbe odluke u skladu s nacionalnim pravom utvrde na koji će se način troškovi ulaganja uključiti u tarife u skladu s propisanom prekograničnom raspodjelom troškova.

Odluka o zahtjevu za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova, objavljuje se. Primjenjuju se članak 25. stavak 3. te članci 28. i 29. Uredbe (EU) 2019/942.

7. Agencija Komisiji bez odgode dostavlja primjerak svih odluka o raspodjeli troškova i sve relevantne informacije koje se odnose na svaku odluku. Te se informacije mogu dostaviti u agregiranom obliku. Komisija čuva povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

8. Odluke o raspodjeli troškova ne utječu na pravo operatora prijenosnih sustava da primijene naknade za pristup mrežama ni nacionalnih regulatornih tijela da ih odobre u skladu s člankom 6. Direktive (EU) 2019/944, člankom 32. Direktive 2009/73/EZ, člankom 18. stavkom 1. i člankom 18. stavcima od 3. do 6. Uredbe (EU) 2019/943 te člankom 13. Uredbe (EZ) br. 715/2009.
9. Ovaj se članak ne primjenjuje na projekte od zajedničkog interesa koji su izuzeti:
- (a) od članaka 32., 33. i 34. te članka 41. stavaka 6., 8. i 10. Direktive 2009/73/EZ na temelju njezina članka 36.;
 - (b) od članka 19. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU) 2019/943 ili članka 6., članka 59. stavka 7. i članka 60. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944 na temelju članka 63. Uredbe (EU) 2019/943;
 - (c) od pravila o razdvajanju ili pravila za pristup trećih strana na temelju članka 64. Uredbe (EU) 2019/943 i članka 66. Direktive (EU) 2019/944; ili
 - (d) na temelju članka 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009.
10. Do [31. prosinca 2022.] [] **Agencija donosi preporuku za utvrđivanje dobrih praksi za obradu zahtjeva za ulaganje za projekte od zajedničkog interesa. Preporuka se redovito ažurira prema potrebi i radi usklađenosti s načelima [] o [] prekograničnoj podjeli troškova odobalnih mreža za obnovljivu energiju iz članka 15. stavka 1. [] Pri donošenju ili izmjeni preporuke Agencija provodi opsežan postupak savjetovanja u koji uključuje sve relevantne [] dionike. []**
11. **Projekti od uzajamnog interesa izjednačavaju se s projektima od zajedničkog interesa te su prihvatljivi za odluke o prekograničnoj raspodjeli troškova.**
12. **Ako u državi članici nema operatora prijenosnih sustava, upućivanja na operatore prijenosnih sustava u ovom članku primjenjuju se *mutatis mutandis* na operatore distribucijskih sustava.**

Članak 17.

Regulatorni poticaji

- 1. Ako se nositelj projekta od zajedničkog interesa, za koji su nadležna nacionalna regulatorna tijela, pri njegovu razvoju, radu ili održavanju suočava s rizicima većima od uobičajenih rizika za usporedivi infrastrukturni projekt, države članice i nacionalna regulatorna tijela mogu osigurati dodjelu primjerenih poticaja tom projektu u skladu s člankom 58. točkom (f) Direktive (EU) 2019/944, člankom 41. stavkom 8. Direktive 2009/73/EZ, člankom 18. stavkom 1. i člankom 18. stavcima od 3. do 6. Uredbe (EU) 2019/943 te člankom 13. Uredbe (EZ) br. 715/2009.**

Prvi podstavak ne primjenjuje se na projekte od zajedničkog interesa izuzete:

- (a) od članaka 32., 33. i 34. te članka 41. stavaka 6., 8. i 10. Direktive 2009/73/EZ na temelju njezina članka 36.;**
- (b) od članka 19. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU) 2019/943 ili članka 6., članka 59. stavka 7. i članka 60. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944 na temelju članka 63. Uredbe (EU) 2019/943;**
- (c) na temelju članka 36. Direktive 2009/73/EZ;**
- (d) na temelju članka 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009.**

- 2. U slučaju odluke o dodjeli poticaja iz stavka 1. nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir rezultate analize troškova i koristi na temelju metodologije razvijene na temelju članka 11., a posebno pozitivne vanjske učinke projekta na regionalnoj razini ili razini Unije. Nacionalna regulatorna tijela nadalje analiziraju posebne rizike s kojima se suočavaju nositelji projekta, poduzete mjere ublažavanja rizika i obrazloženje profila rizika s obzirom na neto pozitivan učinak projekta u usporedbi s manje rizičnom alternativom. Prihvatljivi su posebno rizici povezani s novim tehnologijama prijenosa na kopnu i moru, rizici povezani s nedostatnim povratom troškova i rizici razvoja.**
- 3. U odluci se uzima u obzir posebna priroda nastalog rizika te se njome mogu dodijeliti poticaji koji obuhvaćaju, među ostalim, sljedeće mjere:**

 - (a) pravila o ulaganju unaprijed;**
 - (b) pravila o priznavanju stvarno nastalih troškova prije puštanja projekta u rad;**
 - (c) pravila o postizanju dodatnog povrata na uloženi kapital za projekt;**
 - (d) sve druge mjere koje se smatraju potrebnima i primjerenima.**
- 4. Svako nacionalno regulatorno tijelo do [31. srpnja 2022.] Agenciji dostavlja svoju metodologiju i kriterije primijenjene za evaluaciju ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i većih rizika tih projekata, ažurirane s obzirom na najnovija kretanja u području zakonodavstva, politike, tehnologije i tržišta. Tom metodologijom i kriterijima izričito se nastoje ukloniti posebni rizici kojima su izložene odobalne mreže za obnovljivu energiju iz točke 1. podtočke (e) Priloga II. i projekti niskih kapitalnih, ali znatnih operativnih rashoda.**

- 5. Propisno uzimajući u obzir informacije primljene na temelju stavka 4. ovog članka, Agencija do [31. prosinca 2022.] olakšava razmjenu dobrih praksi i daje preporuke u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) 2019/942 u pogledu:**
- (a) poticaja iz stavka 1. na temelju usporedbe najbolje prakse nacionalnih regulatornih tijela;**
 - (b) zajedničke metodologije za evaluaciju nastalih većih rizika ulaganja u energetske infrastrukturne projekte.**
- 6. Do [31. ožujka 2023.] svako nacionalno regulatorno tijelo objavljuje svoju metodologiju i kriterije za evaluaciju ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i njihovih većih rizika.**
- 7. Ako mjere iz stavaka 5. i 6. nisu dovoljne za pravodobnu provedbu projekata od zajedničkog interesa, Komisija može izdati smjernice za poticaje utvrđene u ovom članku.**

POGLAVLJE VII.

FINANCIRANJE

Članak 18.

Prihvatljivost projekata za financijsku pomoć Unije na temelju Uredbe (EU)... [o Instrumentu za povezivanje Europe kako je predložena dokumentom COM(2018) 438 final]

1. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama utvrđenima u **članku 25. i** Prilogu II. prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za studije i financijskih instrumenata.
2. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama utvrđenima u **članku 25 i** točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II i točki 3. Priloga II. [] također su prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju sve sljedeće kriterije:
 - (a) analiza troškova i koristi specifična za pojedini projekt na temelju članka 16. stavka 3. točke (a) dokazuje postojanje znatnih pozitivnih vanjskih učinaka, kao što su [], sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, [] **solidarnost** ili inovacije;
 - (b) za projekt je donesena odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova na temelju članka 16. ili, u pogledu projekata od zajedničkog interesa koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 3. Priloga II., koji nisu u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela i za koje se stoga ne donosi odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova, cilj projekta je pružanje prekograničnih usluga, uvođenje tehnoloških inovacija i osiguravanje sigurnosti rada prekogranične mreže;

[]

- (c) **projekt se ne može financirati na tržištu ili putem regulatornog okvira u skladu s poslovnim planom i drugim procjenama, posebno onima koje su proveli potencijalni ulagatelji, vjerovnici ili nacionalno regulatorno tijelo. U slučaju odluke o poticajima i njezina obrazloženja iz članka 17. stavka 2., uzima se u obzir pri procjeni potrebe projekta za financijskom pomoći Unije.**
3. Projekti od zajedničkog interesa koji se provode u skladu s postupkom iz članka 5. stavka 7. točke (d) isto su tako prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju kriterije utvrđene u stavku 2. ovog članka.
4. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočki (d) i točkama 2. i 5. Priloga II. isto su tako prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako dotični nositelji projekata, **u evaluaciji koju je provelo relevantno nacionalno tijelo ili, ako je primjenjivo, nacionalno regulatorno tijelo**, mogu jasno pokazati znatne pozitivne vanjske učinke projekata, kao što su [] sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, [] **solidarnost** ili inovacije, koji se ostvaruju projektima i iznijeti jasne dokaze o njihovoj komercijalnoj neizvedivosti u skladu s analizom troškova i koristi, poslovnim planom i procjenama, posebno onima koje su proveli potencijalni ulagatelji ili vjerovnici ili, ako je primjenjivo, nacionalno regulatorno tijelo.
5. **Projekti od zajedničkog interesa na otočnim područjima, ako se njima podupiru inovativna i druga rješenja koja uključuju najmanje dvije države članice na temelju analize troškova i koristi, isto su tako prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako dotični nositelji projekata, u evaluaciji koju je provelo nacionalno regulatorno tijelo, mogu jasno pokazati znatne pozitivne vanjske učinke, kao što su djelotvoran doprinos sigurnosti opskrbe, fleksibilnosti sustava ili inovacijama, koji se ostvaruju projektima i iznijeti jasne dokaze o njihovoj komercijalnoj neizvedivosti u skladu s analizom troškova i koristi, poslovnim planom i procjenama, posebno onima koje su proveli potencijalni ulagatelji ili vjerovnici.**

6. Projekti od uzajamnog interesa izjednačavaju se s projektima od zajedničkog interesa i prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije **također u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju kriterije utvrđene u stavku 2. i ako projekt doprinosi energetske i klimatske ciljevima Unije.**

Članak 19.

Smjernice za kriterije za dodjelu financijske pomoći Unije

Posebni kriteriji utvrđeni u članku 4. stavku 3. i parametri utvrđeni u članku 4. stavku 5. primjenjuju se za utvrđivanje kriterija za dodjelu financijske pomoći Unije u Uredbi (EU)... [o Instrumentu za povezivanje Europe kako je predložena dokumentom COM(2018) 438 final]. **Za projekte od zajedničkog interesa obuhvaćene člankom 25. primjenjuju se kriteriji za integraciju tržišta, sigurnost opskrbe, tržišno natjecanje i održivost.**

POGLAVLJE VIII.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 20.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji pod uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 3. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od sedam godina počevši od [1. siječnja 2022.] Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja sedmogodišnjeg razdoblja. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 3. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u odluci. Opoziv ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

4. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

5. Delegirani akt donesen na temelju članka 3. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.
6. **Ako delegirani akt koji je donijela Komisija za poseban popis Unije ne može stupiti na snagu zbog prigovora koji su podnijeli ili Europski parlament ili Vijeće, Komisija odmah poziva skupine s ciljem da sastave nove regionalne popise uzimajući u obzir razloge prigovora. Komisija će donijeti novi delegirani akt o uspostavljanju Unijina popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa što je moguće prije.**

[članak 21. izostavljen je]

Članak 21.

Izvješćivanje i evaluacija

Komisija najkasnije 31. prosinca 2027. objavljuje izvješće o provedbi projekata od zajedničkog interesa **i projekata od uzajamnog interesa** [] te ga podnosi Europskom parlamentu i Vijeću. U tom se izvješću ocjenjuje:

- (a) napredak postignut u planiranju, razvoju, izgradnji i puštanju u rad projekata od zajedničkog interesa **i projekata od uzajamnog interesa**, [] odabranih na temelju članka 3. i, prema potrebi, kašnjenja u provedbi i druge poteškoće na koje se naišlo;

- (b) sredstva koje je Unija rezervirala i isplatila za projekte od zajedničkog interesa i **projekte od uzajamnog interesa** [] u odnosu na ukupnu vrijednost financiranih projekata od zajedničkog interesa;
- (c) napredak koji je u integraciji obnovljivih izvora energije (**uključujući odobalne**) i smanjenju emisija stakleničkih plinova postignut planiranjem, razvojem, izgradnjom i puštanjem u rad projekata od zajedničkog interesa i **projekata od uzajamnog interesa**, [] odabranih na temelju članka 3.;

[]

- (d) u sektoru električne energije i **obnovljivih ili niskougljičnih plinova, uključujući** sektor vodika, razvoj međupovezanosti država članica, odgovarajuće promjene cijena energije, kao i broj kvarova mrežnog sustava, njihovi uzroci i povezani gospodarski troškovi;
- (e) postupak izdavanja dozvola i sudjelovanje javnosti, posebno:
 - i. prosječno i najdulje ukupno trajanje postupka izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa i **projekte od uzajamnog interesa**, [] uključujući trajanje svakog koraka postupka prije podnošenja zahtjeva, u odnosu na vrijeme predviđeno početnim ključnim etapama iz članka 10. stavka 5.;
 - ii. razina protivljenja projektima od zajedničkog interesa i projektima od uzajamnog interesa, [] konkretno broj pisanih prigovora tijekom postupka javnog savjetovanja i broj postupaka za pravnu zaštitu;
 - iii. pregled najboljih i inovativnih praksi u uključivanju dionika [];

- iv. **pregled najboljih i inovativnih praksi u vezi s ublažavanjem utjecaja na okoliš, uključujući prilagodbu klimatskim promjenama, tijekom postupaka izdavanja dozvola i provedbe projekta;**
 - v. djelotvornost sustava predviđenih člankom 8. stavkom 3. u pogledu poštovanja rokova utvrđenih u članku 10.;
- (g) regulatorno postupanje, posebno:
- i. broj projekata od zajedničkog interesa za koje je donesena odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova na temelju članka 16.;
 - ii. **broj i vrsta projekata od zajedničkog interesa kojima su dodijeljeni posebni poticaji na temelju članka 17.;**
- (h) djelotvornost ove Uredbe u doprinosu klimatskim i energetske ciljevima za 2030. i [] postizanju klimatske neutralnosti do 2050.

Članak 22.

Informacije i promidžba

Komisija uspostavlja i održava platformu za transparentnost koja je lako dostupna javnosti putem interneta. Platforma se redovito ažurira informacijama iz izvješća iz članka 5. stavka 1. te informacijama s internetskih stranica iz članka 9. stavka 7. Platforma sadržava sljedeće informacije:

- (a) ažurirane opće informacije, uključujući geografske informacije, za svaki projekt od zajedničkog interesa;
- (b) plan provedbe iz članka 5. stavka 1. za svaki projekt od zajedničkog interesa **i projekte od uzajamnog interesa**, [] predstavljen tako da se u svakom trenutku može procijeniti napredak u provedbi;

- (c) glavne očekivane koristi i troškove projekata, osim poslovno osjetljivih informacija;
- (d) popis Unije;
- (e) sredstva koja je Unija raspodijelila i isplatila za svaki projekt od zajedničkog interesa;
- (f) **poveznice na nacionalni priručnik o postupanju naveden u članku 9.;**
- (g) **postojeće studije i planove za morske bazene za svaki prioritetni koridor odobalne mreže, a da se time ne utječe na bilo koja prava intelektualnog vlasništva.**

Članak 23.

Prijelazne odredbe

Ova Uredba ne utječe na odobravanje, nastavak ni izmjenu financijske pomoći koju dodjeljuje Komisija na temelju Uredbe (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća². **Za projekte od zajedničkog interesa u postupku izdavanja dozvola za koje je nositelj projekta podnio zahtjev za prijavu prije 16. studenoga 2013., odredbe iz poglavlja III. ne primjenjuju se.**

Članak 24.

Prijelazno razdoblje

1. Tijekom prijelaznog razdoblja namjenska infrastruktura za vodik prenamijenjena iz infrastrukture za prirodni plin, koja pripada kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 3. Priloga II., mogla bi se upotrebljavati za transport ili skladištenje prethodno definirane mješavine vodika s prirodnim plinom ili biometanom.

² Uredba (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010, SL L 348, 20.12.2013., str. 129.

2. Tijekom prijelaznog razdoblja nositelji projekta blisko surađuju na nacrtu i provedbi projekta kako bi se osigurala interoperabilnost susjednih mreža.
3. To prijelazno razdoblje završava 31. prosinca 2029., dok svaka prihvatljivost za financijsku pomoć Unije na temelju članka 18. završava 31. prosinca 2027. Nositelj projekta dokazuje kako će, do kraja tog prijelaznog razdoblja, infrastruktura iz stavka 1. prestati biti infrastruktura za prirodni plin i postati namjenska infrastruktura za vodik, kako je utvrđeno u točki 3. Priloga II. , te kako se može povećati upotreba vodika tijekom prijelaznog razdoblja. Takav dokaz uključuje procjenu ponude i potražnje za obnovljivi ili niskougljični vodik te izračun smanjenja emisija stakleničkih plinova koje projekt omogućuje.
4. Pri procjeni predloženih projekata obuhvaćenih na temelju ovog članka, skupine i Komisija osiguravaju da su osmišljeni s ciljem stvaranja namjenske infrastrukture za vodik do kraja prijelaznog razdoblja i da ne dovode do produljenja životnog vijeka prirodnog plina te da je osigurana prekogranična interoperabilnost susjednih mreža.

Članak 25.

Odstupanje

1. Odstupajući od članka 3., članka 4. stavka 1. točke (a), članka 4. stavka 1. točke (b), članka 4. stavka 5., članka 16. stavka 3. točke (a) i PRILOGA I., II., III., u slučaju Cipra i Malte, koji još nisu međupovezani s transeuropskom plinskom mrežom, projekti u razvoju ili u planu, kojima je dodijeljen status projekta od zajedničkog interesa na temelju Uredbe (EU) 347/2013 i koji su nužni da bi se osigurala trajna međupovezanost Cipra i Malte s transeuropskom plinskom mrežom, zadržavaju svoj status projekta od zajedničkog interesa na temelju ove Uredbe sa svim relevantnim pravima i obvezama. Tim se projektima u budućnosti osigurava mogućnost pristupa novim energetske tržisti, uključujući tržištu vodika.

- 2. Ovo odstupanje primjenjuje se sve dok svaka država članica bude izravno međupovezana s transeuropskom plinskom mrežom.**

Članak 26.

Izmjena Uredbe (EZ) br. 715/2009

U članku 8. stavku 10. Uredbe (EZ) br. 715/2009 prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Svake dvije godine ENTSO za plin donosi i objavljuje plan razvoja mreže na razini Unije iz stavka 3. točke (b). Plan razvoja mreže na razini Unije uključuje modeliranje integrirane mreže, uključujući mreže vodika, izradu scenarija, europsku prognozu adekvatnosti opskrbe i procjenu otpornosti sustava.”.

Članak 27.

Izmjene Direktive 2009/73/EZ

U članku 41. stavku 1. Direktive 2009/73/EZ dodaje se točka (v):

„(v) ispunjavanje obveza utvrđenih u članku 3., članku 5. stavku 7. te člancima 14., 15., 16. i 17. [Uredbe TEN-E kako je predložena dokumentom COM(2020) 824];”.

Članak 28.

Izmjene Direktive (EU) 2019/944

U članku 59. stavku 1. Direktive (EU) 2019/944 dodaje se točka (zz):

„(zz) ispunjavanje obveza utvrđenih u članku 3., članku 5. stavku 7. te člancima 14., 15., 16. i 17. [Uredbe TEN-E kako je predložena dokumentom COM(2020) 824];”.

Članak 29.

Izmjene Uredbe (EU) 2019/943

Članak 48. prva rečenica Uredbe (EU) 2019/943 zamjenjuje se sljedećim:

„Plan razvoja mreže na razini Unije iz članka 30. stavka 1. točke (b) uključuje modeliranje integrirane mreže, uključujući razvoj scenarija i procjenu otpornosti sustava. **Relevantni ulazni parametri za modeliranje kao što su pretpostavke o cijenama goriva i ugljika ili postrojenjima povezanim s obnovljivim izvorima energije** potpuno su usklađeni s europskom procjenom adekvatnosti resursa izrađenom na temelju članka 23.

Članak 30.

Izmjene Uredbe (EU) 2019/942

Članak 11. točke (c) i (d) Uredbe (EU) 2019/942 zamjenjuje se sljedećim:

- (c) ispunjava obveze utvrđene u članku 5., članku 11. stavcima 2., 8., 9. i 10., člancima 12., 13. i 17. te točki 12. odjeljka 2. Priloga III. [Uredbi TEN-E kako je predložena dokumentom COM(2020) 824];

- (d) donosi odluke o odobrenju postupnih izmjena metodologija analize troškova i koristi na temelju članka 11. stavka 6. te o zahtjevima za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova na temelju članka 16. stavka 6. [Uredbe TEN-E kako je predložena dokumentom COM(2020) 824].

Članak 31.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EU) br. 347/2013 stavlja se izvan snage od [1. siječnja 2022.] Na temelju postojeće Uredbe ne proizlaze nikakva prava za projekte navedene u prilogima Uredbi (EU) br. 347/2013.

Članak 32.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od [1. siječnja 2022.].

PRILOG I.

PRIORITETNI KORIDORI I PODRUČJA ENERGETSKE INFRASTRUKTURE

1. PRIORITETNI ELEKTROENERGETSKI KORIDORI

1. Elektroenergetska međupovezanost sjevera i juga u zapadnoj Europi („NSI Zapad – elektroenergetika”): međupovezanost među državama članicama regije i s područjem Mediterana, uključujući Iberski poluotok, posebno radi integracije električne energije iz obnovljivih izvora energije, [] jačanja unutarnjih infrastruktura mreže s ciljem poticanja integracije tržišta u regiji **i okončanja izolacije Irske.**

Dotične države članice: Austrija, Belgija, **Danska**, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Njemačka, Portugal i Španjolska.

2. Elektroenergetska međupovezanost sjevera i juga u srednjoistočnoj i jugoistočnoj Europi („NSI Istok – elektroenergetika”): međupovezanost i unutarnji dalekovodi u smjeru sjever – jug i istok – zapad s ciljem dovršetka unutarnjeg tržišta, [] integracije proizvodnje iz obnovljivih izvora energije **i okončanja izolacije Cipra.**

Dotične države članice: Austrija, Bugarska, Cipar, Češka, Grčka, Hrvatska, Italija, Mađarska, Njemačka, Poljska, Rumunjska, Slovačka i Slovenija.

3. Plan međupovezanosti baltičkog energetskog tržišta u području električne energije („BEMIP Elektroenergetika”): međupovezanost država članica i unutarnji dalekovodi u baltičkoj regiji kako bi se potaknula integracija tržišta i integrirali sve veći udjeli obnovljive energije u regiji.

Dotične države članice: Danska, Estonija, Finska, Latvija, Litva, Njemačka, Poljska i Švedska.

2. PRIORITETNI KORIDORI ODOBALNE MREŽE

4. Odobalna mreža Sjevernih mora („NSOG”): razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže i povezani spojni vodovi u Sjevernome moru, Irskome moru, **Keltskome moru**, Engleskom kanalu i susjednim vodama za transport električne energije iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladištenja te s ciljem povećanja prekogranične razmjene električne energije.

Dotične države članice: Belgija, Danska, Francuska, Irska, Luksemburg, Nizozemska, Njemačka i Švedska.

5. Plan međupovezanosti baltičkog energetskog tržišta u području odobalnih mreža („BEMIP na moru”): razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže i povezani spojni vodovi u Baltičkome moru i susjednim vodama za transport električne energije iz obnovljivih izvora energije na moru do centara potrošnje i skladištenja te u cilju povećanja prekogranične razmjene električne energije.

Dotične države članice: Danska, Estonija, Finska, Latvija, Litva, Njemačka, Poljska i Švedska.

6. Južna i **zapadna** [] odobalna mreža: razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže i povezani spojni vodovi u Sredozemnome moru, (**uključujući Kadiški zaljev**), [] i susjednim vodama za transport električne energije iz obnovljivih izvora na moru do centara potrošnje i skladištenja te u cilju povećanja prekogranične razmjene električne energije.

Dotične države članice: [] Francuska, **Grčka**, Italija, Malta, [] **Portugal** [] i Španjolska.

7. Južna i **istočna** [] odobalna mreža: razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže i povezani spojni vodovi u [] **Sredozemnome moru, Crnome moru i susjednim vodama** za transport električne energije iz obnovljivih izvora na moru do centara potrošnje i skladištenja te u cilju povećanja prekogranične razmjene električne energije.

Dotične države članice: **Bugarska, Cipar, Hrvatska, Grčka, Italija, Rumunjska i Slovenija.**

8. (na temelju izvorne točke 7.) **Atlantska []** odobalna mreža: razvoj integrirane odobalne elektroenergetske mreže i povezani spojni vodovi u sjevernom dijelu Atlantskog oceana za transport električne energije iz obnovljivih izvora na moru do centara potrošnje i skladištenja te u cilju povećanja prekogranične razmjene električne energije.

Dotične države članice: Francuska, Irska, Portugal i Španjolska.

3. PRIORITETNI KORIDORI ZA VODIK I ELEKTROLIZATORI

9. Međupovezanost infrastrukture za vodik u zapadnoj Europi („HI Zapad”): infrastruktura za vodik, **uključujući prenamjenu infrastrukture za plin**, kojom se omogućuje stvaranje integrirane okosnice za vodik, **izravno ili neizravno (međupovezanošću s [] trećom zemljom [])**, u cilju povezivanja zemalja u regiji i ispunjavanja njihovih infrastrukturnih potreba za vodikom, čime se podupire stvaranje mreže za transport vodika na razini EU-a.

Elektrolizatori: podupiranje uvođenja primjena plina iz električne energije kako bi se omogućilo smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinijelo sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava i integraciji pametnog energetskog sustava. Dotične države članice: Austrija, Belgija, **Češka Republika**, Danska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Njemačka, Portugal i Španjolska.

10. Međupovezanost infrastrukture za vodik u srednjoistočnoj i jugoistočnoj Europi („HI Istok”): infrastruktura za vodik, **uključujući prenamjenu infrastrukture za plin**, kojom se omogućuje stvaranje integrirane okosnice za vodik, **izravno ili neizravno (međupovezanošću s [] trećom zemljom)**, u cilju povezivanja zemalja u regiji i ispunjavanja njihovih infrastrukturnih potreba za vodikom, čime se podupire stvaranje mreže za transport vodika na razini EU-a.

Elektrolizatori: podupiranje uvođenja primjena plina iz električne energije kako bi se omogućilo smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinijelo sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava i integraciji pametnog energetskeg sustava. Dotične države članice: Austrija, Bugarska, Cipar, Češka Republika, Grčka, Hrvatska, Italija, Mađarska, Njemačka, Poljska, Rumunjska, Slovačka i Slovenija.

11. Plan međupovezanosti baltičkog energetskeg tržišta u području vodika („BEMIP Vodik”): infrastruktura za vodik, **uključujući prenamjenu infrastrukture za plin**, kojom se omogućuje stvaranje integrirane okosnice za vodik, **izravno ili neizravno (međupovezanošću s [] trećom zemljom [])**, u cilju povezivanja zemalja u regiji i ispunjavanja njihovih infrastrukturnih potreba za vodikom, čime se podupire stvaranje mreže za transport vodika na razini EU-a.

Elektrolizatori: podupiranje uvođenja primjena plina iz električne energije kako bi se omogućilo smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinijelo sigurnom, učinkovitom i pouzdanom radu sustava i integraciji pametnog energetskeg sustava. Dotične države članice: Danska, Estonija, Finska, Latvija, Litva, Njemačka, Poljska i Švedska.

4. PRIORITETNA TEMATSKA PODRUČJA

12. Uvođenje pametnih elektroenergetskih mreža: usvajanje tehnologija pametnih mreža u Uniji s ciljem učinkovite integracije ponašanja i djelovanja svih korisnika povezanih s elektroenergetskom mrežom, posebno proizvodnje velikih količina električne energije iz obnovljivih ili distribuiranih izvora energije i upravljanje potrošnjom od strane potrošača.

Dotične države članice: sve.

13. Prekogranična mreža ugljikova dioksida: razvoj infrastrukture za transport i skladištenje ugljikova dioksida među državama članicama i sa susjednim trećim zemljama s ciljem uvođenja hvatanja i skladištenja ugljikova dioksida te upotrebe CO₂ [] za sintetička plinovita goriva što dovodi do trajne neutralizacije ugljikova dioksida.

Dotične države članice: sve.

14. Pametne plinske mreže: Usvajanje tehnologija pametnih plinskih mreža diljem Unije kako bi se u plinsku mrežu učinkovito integrirao veći broj niskougljičnih **i posebno obnovljivih** izvora plina, poduprlo uvođenje inovativnih **digitalnih i drugih** rješenja za upravljanje mrežom i olakšala pametna integracija energetskeg sektora i upravljanje potrošnjom, **te potrebna fizička nadogradnja kako bi se integrirali niskougljični plinovi i posebno obnovljivi plinovi.**

Dotične države članice: sve.

PRILOG II.

KATEGORIJE ENERGETSKE INFRASTRUKTURE

Kategorije energetske infrastrukture koje treba izraditi u cilju provedbe prioriteta energetske infrastrukture navedenih u Prilogu I. jesu sljedeće:

1. za električnu energiju:

- (a) **svaka fizička oprema projektirana tako da omogućuje transport električne energije pri visokom i najvišem naponu, uključujući visokonaponske nadzemne prijenosne vodove, s obzirom na unutarnje dalekovode u državama članicama (uključujući veze među otocima) i međupovezanost država članica []** ako su projektirani za napon od 220 kV ili veći te podzemni i podmorski prijenosni kabeli ako su projektirani za napon od 150 kV ili veći. **Za male izolirane sustave i neke države članice (ako je primjenjivo i opravdano) naponske granice mogu se smanjiti na najviši napon u upotrebi na sustavu;**
- (b) **objekti za skladištenje energije u sustavu električne energije []** koji se upotrebljavaju za stalno ili privremeno u nadzemnoj ili podzemnoj infrastrukturi ili na geološkim lokacijama, pod uvjetom da su izravno povezani s visokonaponskim prijenosnim vodovima i **distribucijskim vodovima** projektiranim za napon od 110 kV ili veći. **Za male izolirane sustave i neke države članice (ako je primjenjivo i opravdano) naponske granice mogu se smanjiti na najviši napon u upotrebi na sustavu;**
- (c) svaka oprema ili instalacija bitna za zaštićen, siguran i učinkovit rad sustava navedenih u točkama (a) i (b), uključujući sustave zaštite, praćenja i kontrole za sve razine napona i trafostanice;

- (d) **pametne elektroenergetske mreže: svaka oprema ili instalacija, digitalni** sustavi i komponente koji integriraju IKT, putem operativnih digitalnih platformi, kontrolni sustavi i senzorske tehnologije na razini prijenosa te srednjonaponske i **visokonaponske** distribucije, a čiji je cilj učinkovitija i inteligentnija mreža za prijenos i distribuciju električne energije, povećani kapacitet za integraciju novih oblika proizvodnje, skladištenja i potrošnje te olakšavanje novih poslovnih modela i tržišnih struktura;
- (e) svaka oprema ili instalacija koja pripada kategoriji iz točke (a) i ima dvojni funkcionalnost: međupovezanost i [] [] **sustav za priključivanje na odobalnu mrežu** na lokaciji za proizvodnju na moru u dvjema ili više [] **država članica i trećih zemalja koje sudjeluju u projektima od zajedničkog interesa i projektima od uzajamnog interesa, uključujući države članice bez izlaza na more** [], kao i svaka odobalna prema ili instalacija koja je nužna za zaštićeno, sigurno i učinkovito funkcioniranje, uključujući sustave zaštite, praćenja i kontrole, te potrebne trafostanice ako su potrebne za interoperabilnost tehnologije, među ostalim, kompatibilnost sučelja među različitim tehnologijama („odobalne mreže za obnovljivu energiju”). **Uključuje i produžetke te opreme na kopnu te pojačanje domaće mreže koji su potrebni za osiguravanje odgovarajuće i pouzdane prijenosne mreže i opskrbu električnom energijom proizvedenom u odobalnom području za države članice bez izlaza na more** [];

2, za pametne plinske mreže:

svaka oprema ili instalacija u nastavku čiji je cilj omogućivanje i olakšavanje integracije **većeg broja** niskougljičnih i **posebno obnovljivih** plinova (uključujući biometan ili vodik) u **plinsku** mrežu: digitalni sustavi i komponente koji integriraju IKT, kontrolne sustave i senzorske tehnologije kako bi se omogućilo interaktivno i inteligentno praćenje, mjerenje, kontrola kvalitete i upravljanje proizvodnjom, prijenosom, distribucijom, **skladištenjem** i potrošnjom plina unutar plinske mreže. Nadalje, takvi projekti mogu uključivati i opremu kojom se omogućuju obrnuti tokovi, od distribucije do razine prijenosa, i povezane potrebne **fizičke** nadogradnje postojeće mreže **za integraciju niskougljičnih i posebno obnovljivih plinova**;

(3) za vodik:

- (a) prijenosni cjevovodi za transport vodika koji na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi omogućuju pristup većem broju korisnika mreže koja uglavnom sadržava visokotlačne cjevovode za vodik [];
- (b) [] podzemni skladišni objekti koji su povezani s visokotlačnim cjevovodima za vodik iz točke (a);
- (c) objekti za prihvata, skladištenje i uplinjavanje ili dekompresiju ukapljenog vodika ili vodika ugrađenog u druge kemijske tvari u cilju ubrizgavanja vodika, **ako je primjenjivo**, u mrežu;
- (d) svaka oprema ili instalacija koja je bitna za zaštićen, siguran i učinkovit rad sustava vodika ili omogućivanje dvosmjernog kapaciteta, uključujući kompresorske stanice i **stanice za ukapljivanje**;

- (e) **svaka oprema ili instalacija kojom se omogućuje upotreba goriva od vodika ili dobivenih od vodika u sektoru prometa unutar osnovne mreže TEN-T []**.

Sva navedena infrastruktura [] može biti novoizgrađena ili **namjenska infrastruktura za vodik** prenamijenjena iz **infrastrukture []** za prirodni plin, ili njihova kombinacija.

[]

[]

- (4) za objekte za elektrolizu:

- (a) elektrolizatori: i. koji [] **čine najmanje [] 100 MW kapaciteta u projektu**; ii. čija je proizvodnja **obnovljivog ili niskougljičnog vodika, posebno iz obnovljivih izvora**, u skladu sa zahtjevom uštede emisija stakleničkih plinova u životnom ciklusu od 70 % u odnosu na usporedno fosilno gorivo od 94 g CO₂e/MJ [].

Uštede emisija stakleničkih plinova u životnom ciklusu izračunavaju se primjenom metodologije iz članka 28. stavka 5. Direktive (EU) 2018/2001 ili, alternativno, primjenom norme ISO 14067 ili ISO 14064-1. **Emisije stakleničkih plinova u životnom ciklusu moraju uključivati neizravne emisije.**

Kvantificirane uštede emisija stakleničkih plinova u životnom ciklusu provjeravaju se u skladu s člankom 30. Direktive (EU) 2018/2001, ako je primjenjivo, ili ih provjerava neovisna treća strana; te iii. koji imaju i funkciju povezanu s mrežom, **posebno s obzirom na sveukupnu fleksibilnost sustava i sveukupnu učinkovitost sustava elektroenergetskih i vodikovih mreža;**

- (b) pripadajuća oprema;

5. za ugljikov dioksid:

- (a) namjenski cjevovodi, osim mreže proizvodnih plinova, koji se upotrebljavaju za transport ugljikova dioksida iz više od jednog izvora, [] za potrebe trajnog geološkog skladištenja ugljikova dioksida na temelju Direktive 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³;
- (b) objekti za ukapljivanje i [] skladištenje ugljikova dioksida s ciljem njegovog daljnjeg transporta. **Ne dovodeći u pitanje one države članice u kojima je geološko skladištenje CO₂ zabranjeno, to također [] obuhvaća infrastrukturu unutar geološke formacije koja se upotrebljava za trajno geološko skladištenje ugljikova dioksida, ne uključujući upotrebu CO₂ za poboljšano crpljenje ugljikovodikâ na temelju Direktive 2009/31/EZ, i povezane površinske objekte i objekte za ubrizgavanje. Infrastruktura za geološko skladištenje koja je primjenjiva na ovu Uredbu ograničena je na povezane površinske objekte i objekte za ubrizgavanje nužne za omogućivanje prekograničnog transporta i skladištenje CO₂.**
- (c) svaka oprema ili instalacija bitna za zaštićen, siguran i učinkovit rad dotičnog sustava, uključujući sustave zaštite, praćenja i kontrole.

³ SL L 140, 5.6.2009., str. 114.

PRILOG III.

REGIONALNI POPISI PROJEKATA []

1. PRAVILA ZA SKUPINE

1. Kad je riječ o energetskej infrastrukturi koja je u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, [] svaka se skupina sastoji od predstavnika država članica, nacionalnih regulatornih tijela, operatora prijenosnih sustava, Komisije, Agencije, **tijelo EU-a za operatore distribucijskih sustava** te ENTSO-a za električnu energiju ili ENTSO-a za plin [] [].

Za ostale kategorije energetske infrastrukture svaka se skupina sastoji od predstavnika država članica, nositelja projekata na koje se odnosi svaki od relevantnih prioriteta utvrđenih u Prilogu I. i Komisije [].

2. Ovisno o broju predloženih projekata za popis Unije, regionalnim infrastrukturnim nedostacima i kretanjima na tržištu, skupine i tijela za donošenje odluka mogu se prema potrebi podijeliti, spojiti ili sastati u različitim sastavima kako bi raspravljali o pitanjima koja su zajednička svim skupinama ili koja se odnose isključivo na određene regije. Takva pitanja mogu, među ostalim, biti povezana s međuregionalnom usklađenošću ili s potencijalno prevelikim brojem predloženih projekata uvrštenih u nacrt regionalnih popisa.
3. Svaka skupina organizira svoj rad u skladu s naporima u pogledu regionalne suradnje na temelju članka 61. Direktive (EU) 2019/944, članka 7. Direktive 2009/73/EZ, članka 34. Uredbe (EU) 2019/943 i članka 12. Uredbe (EZ) br. 715/2009 te u okviru drugih postojećih struktura za regionalnu suradnju.

4. U svrhu provedbe relevantnih prioriternih **koridora i tematskih područja** navedenih u Prilogu I., svaka skupina prema potrebi poziva nositelje projekta koji bi mogao biti prihvatljiv za odabir kao projekt od zajedničkog interesa, kao i predstavnike nacionalnih uprava, regulatornih tijela i operatora prijenosnih sustava iz trećih zemalja. Odluka o pozivanju predstavnika trećih zemalja donosi se konsenzusom.
- 4.a U pogledu koridora definiranih u točki 2. Priloga I. svaka skupina, prema potrebi, poziva predstavnike država članica bez izlaza na more, nadležna tijela, nacionalna regulatorna tijela, operatore prijenosnih sustava i nositelje projekta koji bi mogli biti prihvatljivi za odabir kao projekt od zajedničkog interesa.**
5. Svaka skupina prema potrebi poziva organizacije koje predstavljaju relevantne dionike, **među ostalim predstavnike iz trećih zemalja**, i ako se to smatra primjerenim, izravno dionike, uključujući proizvođače, operatore distribucijskih sustava, dobavljače, potrošače i organizacije za zaštitu okoliša **s nastanom u EU-u, kako bi pružili stručne savjete**. Skupina može organizirati rasprave ili savjetovanja kada je to potrebno za provedbu njezinih zadaća.
6. Kad je riječ o sastancima skupina, Komisija na platformi dostupnoj dionicima objavljuje interna pravila, ažurirani popis organizacija članica, redovito ažurirane informacije o napretku rada, dnevne redove sastanaka te zapisnike sastanaka, ako su dostupni. Rasprave tijela za donošenje odluka skupina i rangiranje projekata u skladu s člankom 4. stavkom 5. povjerljivi su. **Sve odluke koje se odnose na funkcioniranje i rad regionalnih skupina donose se konsenzusom.**
7. Komisija, Agencija i skupine teže ka dosljednosti među različitim skupinama. U tu svrhu Komisija i Agencija osiguravaju, prema potrebi, razmjenu informacija među dotičnim skupinama o radu od međuregionalnog interesa.
8. Sudjelovanjem nacionalnih regulatornih tijela i Agencije u skupinama ne ugrožava se ispunjavanje njihovih ciljeva i dužnosti na temelju ove Uredbe ni članaka 58., 59. i 60. Direktive (EU) 2019/944 te članaka 40. i 41. Direktive 2009/73/EZ niti na temelju Uredbe (EU) 2019/942.

2. POSTUPAK UTVRĐIVANJA REGIONALNIH POPISA

1. Nositelji projekta potencijalno prihvatljivog za odabir kao projekta od zajedničkog interesa **ili uzajamnog interesa** koji žele dobiti [] **jedan od ta dva** statusa [] dostavljaju skupini zahtjev za odabir kao projekta od zajedničkog interesa **ili uzajamnog interesa** koji uključuje:
 - (a) procjenu njihovih projekata s obzirom na doprinos provedbi prioriteta navedenih u Prilogu I.;
 - (b) analizu ispunjenja relevantnih kriterija definiranih u članku 4.;
 - (c) za projekte koji su dovoljno razvijeni, analizu troškova i koristi specifičnu za pojedini projekt na temelju metodologija koje je izradio ENTSO za električnu energiju ili ENTSO za plin na temelju članka 11.;
 - (d) **za projekte od uzajamnog interesa, pisma potpore vlada zemalja na koje se to izravno odnosi u kojima izražavaju svoju potporu projektu ili drugim neobvezujućim dogovorima; []**
 - (e) sve druge relevantne informacije za evaluaciju projekta.

Te se informacije stavljaju na raspolaganje tijelu za donošenje odluka relevantne regionalne skupine, nacionalnim regulatornim tijelima i ENTSO-ima.

2. Svi primatelji čuvaju povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.
3. Predloženi projekti prijenosa i skladištenja električne energije od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II. projekti su koji su dio najnovijeg dostupnog **desetogodišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže** [] na razini Unije, koji je izradio ENTSO za električnu energiju na temelju članka 30. Uredbe (EU) 2019/943. Predloženi projekti prijenosa i skladištenja električne energije od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočki (e) Priloga II. projekti su koji proizlaze iz plana razvoja integrirane odobalne mreže **i pojačanja mreže** [] iz članka 14. stavka 2. i usklađeni su s njim.

4. Od 1. siječnja 2024. predloženi projekti od zajedničkog interesa vezani uz vodik koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 3. Priloga II. projekti su koji su dio posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja [] mreže na razini Unije [].
5. Do 30. lipnja 2022. i potom za sve desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin izdaju ažurirane smjernice za uključivanje projekata u svoje desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije iz točaka 3. i 4. kako bi se osiguralo jednako postupanje i transparentnost postupka [].

ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin savjetuju se s Komisijom i Agencijom o svojim nacrtima smjernica za uključivanje projekata u desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije i uzimaju u obzir njihove preporuke prije objave konačnih smjernica.

6. Predloženi projekti za transport ugljikova dioksida koji pripadaju kategoriji iz točke 5. Priloga II. predstavljaju se kao dio plana za razvoj prekogranične infrastrukture za transport i skladištenje ugljikova dioksida koji izrađuju najmanje dvije države članice, a Komisiji ga predstavljaju dotične države članice ili subjekti koje su odredile te države članice.

7. **Primjena kriterija za odabir**

- (a) **ENTSO za električnu energiju [] i ENTSO za plin [] predstavljaju skupini metodologiju procjene koju upotrebljavaju za evaluaciju kriterija za odabir u desetogodišnjem planu razvoja mreže.**

(b) **Za projekte koji su u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela [], nacionalna regulatorna tijela i, prema potrebi, Agencija, ako je to moguće u kontekstu regionalne suradnje na temelju članka 61. Direktive (EU) 2019/944 i članka 7. Direktive 2009/73/EZ, provjeravaju dosljednu primjenu kriterija i metodologije analize troškova i koristi te ocjenjuju njihovu prekograničnu važnost. Svoju procjenu predstavljaju skupini. Komisija osigurava da se kriteriji i metodologije iz članka 4. i Priloga IV. primjenjuju na usklađen način kako bi se zajamčila dosljednost u svim regionalnim skupinama.**

8. [] **Za sve druge projekte** Komisija ocjenjuje primjenu kriterija iz članka 4. Komisija uzima u obzir i mogućnost budućeg produljenja kako bi se uključile dodatne države članice. Komisija svoju procjenu predstavlja skupini. **Svaka se skupina sastoji od predstavnika država članica, nacionalnih regulatornih tijela, operatora prijenosnih sustava, Komisije, Agencije te ENTSO-a za električnu energiju ili ENTSO-a za plin i nositelja projekta, ako je relevantno. Za projekte koji se prijavljuju za status projekta od uzajamnog interesa pozivaju se predstavnici trećih zemalja i regulatorna tijela.**
9. **Mišljenja i odobrenja država članica:** svaka država članica na čije se područje predloženi projekt ne odnosi, ali može imati neto pozitivan učinak ili znatan učinak, na primjer na okoliš ili na rad energetske infrastrukture na njezinu državnom području, može iznijeti svoje mišljenje skupini navodeći svoje razloge za zabrinutost. **Za svaki pojedinačni prijedlog projekta od zajedničkog interesa ili uzajamnog interesa traži se odobrenje država članica na čije se državno područje projekt odnosi. Ako država članica uskrati odobrenje, to obrazlaže dotičnoj skupini.**

10. Skupina ispituje, na zahtjev države članice skupine, potkrijepljene razloge koje je država iznijela na temelju članka 3. stavka 3. za neodobravanje projekta od zajedničkog interesa ili projekta od uzajamnog interesa povezanog s njezinim državnim područjem. **Skupina procjenjuje i osigurava primjenu načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” u pogledu utvrđivanja potreba regionalne infrastrukture i u pogledu svakog od predloženih projekata od zajedničkog interesa ili projekata od uzajamnog interesa. Ta procjena uključuje, među ostalim, upravljanje potrošnjom, rješenja za tržišne aranžmane, provedbu digitalnih rješenja i obnovu zgrada. Skupina će preporučiti njihovu provedbu kao prioritarno rješenje kad god se procijeni da su troškovno učinkovitiji iz perspektive cijelog sustava od izgradnje nove infrastrukture na strani opskrbe.**
11. **Rangiranje:** skupina se sastaje kako bi ispitala i rangirala predložene projekte [] **procijenjene u skladu s prethodnim točkama**, uzimajući u obzir procjenu regulatora ili, ako je riječ o projektima koji nisu u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, procjenu Komisije. **Skupinu čine tijelo za donošenje odluka regionalne skupine i nacionalna regulatorna tijela. Rasprave su povjerljive.**
12. **Mišljenje ACER-a:** nacrt regionalnih popisa predloženih projekata u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela koje sastavljaju skupine, sa svim mišljenjima navedenima u točki 9., dostavljaju se Agenciji šest mjeseci prije datuma donošenja popisa Unije. Agencija procjenjuje nacrt regionalnih popisa i pripadajuća mišljenja u roku od tri mjeseca od datuma primitka. Agencija daje mišljenje o nacrtu regionalnih popisa, posebno o dosljednoj primjeni kriterija te analizi troškova i koristi po regijama. Mišljenje Agencije donosi se u skladu s postupkom iz članka 22. stavka 5. Uredbe (EU) 2019/942.
13. [] Ako bi na temelju **nacrta** regionalnih popisa [] i nakon što se uzme u obzir mišljenje Agencije ukupan broj predloženih projekata [] na popisu Unije bio toliki da se njima ne može upravljati, Komisija **savjetuje** [] svaku dotičnu skupinu da na [] **regionalni** popis ne uvrsti projekte koje je dotična skupina najniže rangirala u skladu s rangiranjem utvrđenim na temelju članka 4. stavka 5.

[] 14. [] U roku od mjesec dana od datuma primitka mišljenja Agencije tijelo za donošenje odluka svake skupine donosi konačni regionalni popis predloženih projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa, poštujući odredbe članka 3. stavka 3., na temelju prijedloga skupina i uzimajući u obzir mišljenje Agencije i procjenu nacionalnih regulatornih tijela dostavljenu u skladu s točkom 7. ili, ako je riječ o projektima koji nisu u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela, procjenu Komisije predloženu u skladu s točkom 8. te savjete Komisije čija je svrha da se ukupnim brojem projekata od zajedničkog interesa može upravljati, osobito na granicama u vezi s konkurentnim ili potencijalno konkurentnim projektima. Tijela za donošenje odluka skupine dostavljaju konačne regionalne popise Komisiji sa svim mišljenjima kako je navedeno u točki 9.

[] Rasprave su povjerljive.

PRILOG IV.

PRAVILA I POKAZATELJI KOJI SE ODNOSU NA KRITERIJE ZA PROJEKTE OD ZAJEDNIČKOG INTERESA I ZA PROJEKTE OD UZAJAMNOG INTERESA

1. Projekt sa znatnim prekograničnim učinkom je projekt na državnom području države članice koji ispunjava sljedeće uvjete:
 - (a) kad je riječ o prijenosu električne energije, projektom se povećava kapacitet prijenosa mreže ili kapacitet dostupan za komercijalne protoke na granici te države članice s jednom ili više drugih država članica, čime se prekogranični kapacitet prijenosa mreže na granici te države članice s jednom ili više drugih država članica povećava za najmanje 500 MW u usporedbi sa situacijom bez puštanja projekta u rad, **ili se projektom smanjuje energetska izoliranost sustava koji nisu međusobno povezani u jednoj državi članici ili više njih;**
 - (b) kad je riječ o skladištenju električne energije, projektom se osigurava instalirani kapacitet od najmanje 225 MW i kapacitet za skladištenje kojim se omogućuje neto godišnja proizvodnja električne energije od 250 GWh godišnje;
 - (c) kad je riječ o pametnim elektroenergetskim mrežama, projekt je namijenjen opremi i instalacijama visokog i srednjeg napona. Uključuje operatore prijenosnih sustava, operatore prijenosnih i distribucijskih sustava ili operatore distribucijskih sustava iz najmanje dviju država članica. Operatori distribucijskih sustava mogu biti uključeni samo uz potporu operatora prijenosnih sustava barem dviju država članica koji su usko povezani s projektom i osiguravaju interoperabilnost. Projektom je obuhvaćeno najmanje 50 000 korisnika, proizvođača, potrošača ili proizvođača-potrošača električne energije u području potrošnje od najmanje 300 GWh godišnje, od čega najmanje 20 % potječe iz varijabilnih obnovljivih izvora. **Ograničenje povezano s brojem korisnika i graničnom točkom potrošnje ne primjenjuje se na male izolirane sustave (kako je definirano u Direktivi (EU) 2019/944).**

- (d) kad je riječ o transportu vodika, projektom ga se omogućuje preko granica dotičnih država članica ili se postojeći prekogranični transportni kapacitet vodika na granici između dviju država članica povećava za najmanje 10 % u usporedbi sa stanjem prije puštanja projekta u rad, pri čemu mora u dovoljnoj mjeri biti vidljivo da je projekt ključan dio planirane prekogranične mreže vodika te se mora dati dostatan dokaz o postojećim planovima i suradnji sa susjednim zemljama i mrežnim operatorima;
- (e) kad je riječ o objektima za skladištenje ili prihvat vodika iz točke 3. Priloga II., cilj je projekta izravno ili neizravno opskrbljivati najmanje dvije države članice;
- (f) kad je riječ o elektrolizatorima, projektom se osigurava instalirani kapacitet od najmanje [] **100 MW u okviru projekta** i [] **donosi** izravne ili neizravne koristi za najmanje dvije države članice;
- (g) kad je riječ o pametnim plinskim mrežama, uključeni su operatori prijenosnih sustava, operatori prijenosnih i distribucijskih sustava ili operatori distribucijskih sustava iz najmanje dviju država članica. Operatori distribucijskih sustava mogu biti uključeni samo uz potporu operatora prijenosnih sustava barem dviju država članica koji su usko povezani s projektom i osiguravaju interoperabilnost.

- 2, Projekt od uzajamnog interesa sa znatnim prekograničnim učinkom projekt je koji ispunjava sljedeće uvjete:
- (a) kad je riječ o projektima od uzajamnog interesa u kategoriji utvrđenoj u točki 1. podtočkama (a) i (e) Priloga II., projektom se povećava kapacitet prijenosa mreže ili kapacitet dostupan za komercijalne protoke na granici te države članice s jednom ili više trećih zemalja te osiguravaju znatne koristi, **izravno ili neizravno (međupovezanošću s trećom zemljom)** te u skladu s posebnim kriterijima navedenima u članku 4. stavku 3., za najmanje **jednu državu članicu ako projekt s trećom zemljom doprinosi provedbi određenog europskog prioritetnog koridora ili područja ili, u slučaju klastera projekata, za najmanje dvije države članice.** Izračun koristi za države članice provodi i objavljuje ENTSO za električnu energiju u okviru desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije;
 - (b) kad je riječ o projektima od uzajamnog interesa u kategoriji utvrđenoj u točki 3. Priloga II., projektom vezanim uz vodik omogućuje se transport vodika preko granica države članice s jednom ili više trećih zemalja te pokazuje da se osiguravaju znatne koristi, **izravno ili neizravno (međupovezanošću s trećom zemljom)** te u skladu s posebnim kriterijima navedenima u članku 4. stavku 3., za najmanje **jednu državu članicu ako projekt s trećom zemljom doprinosi provedbi određenog europskog prioritetnog koridora ili područja ili, u slučaju klastera projekata, za najmanje dvije države članice.** Izračun koristi za države članice provodi i objavljuje ENTSO za plin u okviru desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije;
 - (c) kad je riječ o projektima od uzajamnog interesa u kategoriji utvrđenoj u točki 5. Priloga II., najmanje dvije države članice i treća zemlja mogu upotrebljavati projekt za transport antropogenog ugljikova dioksida.

3. U vezi s projektima koji pripadaju kategorijama navedenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II., kriteriji iz članka 4. ocjenjuju se na sljedeći način:
- (a) **prijenos proizvodnje obnovljive energije u glavne centre potrošnje i skladišta mjeri se u skladu s analizom iz posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže na razini Unije, osobito:**
- i. **za prijenos električne energije, procjenjivanjem količine kapaciteta proizvodnje obnovljive energije (prema tehnologiji, u megavatima), koja je povezana i prenesena zahvaljujući projektu, u usporedbi s količinom planiranog ukupnog proizvodnog kapaciteta iz tih vrsta obnovljivih izvora energije u dotičnoj državi članici 2030. u skladu s nacionalnim energetskim i klimatskim planovima koje su države članice dostavile u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća⁴;**
- ii. **za skladištenje električne energije, usporedbom novog kapaciteta predviđenog projektom s ukupnim postojećim kapacitetom za istu tehnologiju skladištenja u području analize iz Priloga V.;**
- (b) **integracija tržišta, tržišno natjecanje i fleksibilnost sustava mjere se u skladu s analizom iz posljednjeg dostupnog desetogodišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže na razini Unije, osobito:**

⁴ **Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetsom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 328, 21.12.2018., str. 1.**

- i. za prekogranične projekte, izračunom učinka na prijenosnu sposobnost mreže u oba smjera protoka energije izmjenjenog u odnosu na količinu električne energije (u megavatima) i njihova doprinosa postizanju minimalnog cilja međupovezanosti od 15 %, a za projekte sa znatnim prekograničnim učinkom, izračunom učinka na prijenosnu sposobnost mreže na granicama između dotičnih država članica, između dotičnih država članica i trećih zemalja ili unutar dotičnih država članica te na ravnotežu ponude i potražnje i rad mreža u dotičnim državama članicama;
- ii. za područje analize iz Priloga V., procjenom učinka projekta u odnosu na troškove proizvodnje i prijenosa u cijelom energetske sustavu te razvoj i konvergenciju tržišnih cijena u okviru različitih scenarija planiranja, posebno vodeći računa o promjenama nastalima u redoslijedu vrijednosti;

[]

- (c) sigurnost opskrbe, interoperabilnost i siguran rad sustava mjere se u skladu s analizom provedenom u posljednjem dostupnom desetogodišnjem planu razvoja elektroenergetske mreže na razini Unije, posebno procjenom učinka projekta na očekivani gubitak opterećenja za područje analize iz Priloga V. u smislu adekvatnosti proizvodnje i prijenosa za skup karakterističnih razdoblja opterećenja, uzimajući u obzir očekivane promjene ekstremnih vremenskih uvjeta povezanih s klimom i njihov učinak na otpornost infrastrukture. Prema potrebi, mjeri se učinak projekta na samostalnu i pouzdanu kontrolu rada sustava i usluga.

4. U vezi s projektima koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 1. podtočki (d) Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. ocjenjuju se na sljedeći način:

- (a) Razina održivosti : Ovaj se kriterij mjeri procjenom opsega kapaciteta mreža za priključivanje i transport varijabilne obnovljive energije.

- (b) Sigurnost opskrbe : Ovaj se kriterij mjeri razinom gubitaka u distribucijskim i/ili prijenosnim mrežama, postotkom iskorištenosti (tj. prosječnog opterećenja) komponenata elektroenergetske mreže, dostupnošću komponenata mreže (u vezi s planiranim i neplaniranim održavanjem) i učinkom projekta na učinkovitost rada mreže, trajanje i učestalost prekida, uključujući poremećaje povezane s klimom.
- (c) Integracija tržišta : Ovaj se kriterij mjeri procjenom uvođenja inovacija u rad sustava, **energetske izoliranosti** i međupovezanosti, kao i razine integracije s drugim sektorima i omogućivanja novih poslovnih modela i tržišnih struktura.
- (d) Sigurnost mreže, fleksibilnost i kvaliteta opskrbe : Ovaj se kriterij mjeri procjenom inovativnog pristupa fleksibilnosti sustava, kibersigurnosti, učinkovitoj operabilnosti između razina operatora prijenosnih sustava i operatora distribucijskih sustava, sposobnosti uključivanja upravljanja potrošnjom, skladištenja, mjera energetske učinkovitosti, troškovno učinkovite upotrebe digitalnih alata i IKT-a za praćenje i kontrolu, stabilnosti elektroenergetskog sustava te kvalitete napona.

5. U vezi s vodikom koji pripada kategoriji utvrđenoj u točki 3. Priloga II., kriteriji navedeni u članku 4. ocjenjuju se na sljedeći način:

- (a) održivost se mjeri kao doprinos projekta smanjenju emisija stakleničkih plinova u različitim primjenama u krajnjoj potrošnji, kao što su industrija ili promet; fleksibilnosti i mogućnosti sezonskog skladištenja za proizvodnju obnovljive električne energije; ili integraciji obnovljivog **i niskougljičnog** vodika **s obzirom na uvažavanje potreba tržišta i promicanje obnovljivog vodika**;
- (b) integracija tržišta i interoperabilnost mjere se izračunavanjem dodatne vrijednosti projekta za integraciju tržišnih područja i konvergenciju cijena u odnosu na sveukupnu fleksibilnost sustava;
- (c) sigurnost opskrbe i fleksibilnost mjere se izračunavanjem dodatne vrijednosti projekta za otpornost, raznolikost i fleksibilnost opskrbe vodikom;
- (d) tržišno natjecanje mjeri se doprinosom projekta diversifikaciji opskrbe, uključujući olakšavanje pristupa domaćim izvorima opskrbe vodikom.

6. U vezi s projektima pametne plinske mreže koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 2. Priloga II., kriteriji iz članka 4. ocjenjuju se na sljedeći način:

- (a) razina održivosti mjeri se procjenom udjela obnovljivih i niskougljičnih plinova integriranih u plinsku mrežu, povezanih ušteda emisija stakleničkih plinova u odnosu na dekarbonizaciju ukupnog sustava i odgovarajuće otkrivanje istjecanja;
- (b) kvaliteta i sigurnost opskrbe mjere se procjenom omjera pouzdano dostupne opskrbe plinom i vršne potražnje, udjela uvoza zamijenjenog lokalnim obnovljivim i niskougljičnim plinovima, stabilnošću rada sustava, trajanjem i učestalošću prekida po potrošaču;

- (c) **omogućivanje usluga fleksibilnosti kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje** olakšavanjem pametne integracije energetskog sektora **stvaranjem poveznica s drugim nositeljima energije i sektorima**, što se mjeri procjenom ušteda troškova u povezanim energetskim sektorima i sustavima, kao što su toplinski i energetski sustav, promet i industrija.
7. U vezi s projektima elektrolizatora koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 4. Priloga II., kriteriji iz članka 4. ocjenjuju se na sljedeći način:
- (a) održivost se mjeri procjenom udjela obnovljivog vodika, ili **niskougljičnog vodika, posebno iz obnovljivih izvora**, koji ispunjava kriterije definirane u točki 4. podtočki (a)ii. Priloga II., a koji je integriran u mrežu, i povezanih ušteda emisija stakleničkih plinova;
- (b) sigurnost opskrbe mjeri se procjenom doprinosa zaštiti, stabilnosti i učinkovitosti rada mreže, među ostalim procjenom izbjegnuto ograničavanja proizvodnje obnovljive električne energije;
- (c) **omogućivanje usluga fleksibilnosti kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje** olakšavanjem pametne integracije energetskog sektora **stvaranjem poveznica s drugim nositeljima energije i sektorima** mjeri se procjenom ušteda troškova u povezanim energetskim sektorima i sustavima, kao što su plinske mreže, mreže vodika, elektroenergetske i toplinske mreže, promet i industrija [].
8. U vezi s projektima za transport ugljikova dioksida koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 5. Priloga II., kriteriji iz članka 4. ocjenjuju se na sljedeći način:
- (a) **ukupno očekivano smanjenje emisija stakleničkih plinova tijekom životnog ciklusa postignuto povezivanjem instalacija s mrežom za transport i skladištenje CO₂ te neizvedivost korištenja samo drugim tehnologijama i primjenama izvan tehnologije hvatanja i skladištenja ugljika kako bi se postigla ista razina održivosti u povezanim instalacijama uz usporediv trošak u usporedivom vremenskom razdoblju;**
- (b) **ublažavanje opterećenja i rizika za okoliš stalnom neutralizacijom ugljikova dioksida.**

PRILOG V.

ANALIZA TROŠKOVA I KORISTI U CIJELOM ENERGETSKOM SUSTAVU

Metodologije analize troškova i koristi koje su razvili ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin trebale bi biti dosljedne, uzimajući u obzir posebnosti sektora. Metodologija za usklađenu i transparentnu analizu troškova i koristi u cijelom energetsom sustavu za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa jedinstvena je za sve kategorije infrastrukture, osim ako su određeni elementi opravdani. Njima se rješavaju troškovi u širem smislu (među ostalim, vanjski učinci) s obzirom na ciljeve Unije, osobito klimatske i energetske ciljeve za 2030. i cilj klimatske neutralnosti do 2050. te ispunjavaju načela navedena u nastavku.

1. Područje za analizu pojedinačnog projekta uključuje sve države članice i treće zemlje na čijem se području provodi projekt, sve neposredno susjedne države članice i sve druge države članice na koje projekt ima znatan učinak. U tu svrhu ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin surađuju sa svim relevantnim operatorima sustava u relevantnim trećim zemljama. **U slučaju projekata koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 3. Priloga II. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin surađuju s nositeljom projekta i ako on nije operator sustava.**
- 2, Svaka analiza troškova i koristi obuhvaća analize osjetljivosti koje se odnose na skup ulaznih podataka, **uključujući troškove proizvodnje i stakleničkih plinova te očekivani razvoj potražnje [] i ponude (uključujući obnovljive izvore energije), što obuhvaća fleksibilnost obaju, i dostupnost skladištenja**, datum puštanja u rad različitih projekata u istom području analize, **klimatske učinke** i druge relevantne parametre.
- (3) Definira analizu koju treba provesti na temelju relevantnog skupa višesektorskih ulaznih podataka utvrđivanjem učinaka sa svakim projektom i bez njega **te uključuje relevantne međuovisnosti s drugim projektima.**

4. Sadržava smjernice za razvoj i primjenu modeliranja mreže i [] tržišta **te socioekonomsko** modeliranje koji su potrebni za analizu troškova i koristi. Modeliranje omogućuje potpunu procjenu gospodarskih učinaka, među ostalim integracije tržišta, sigurnosti opskrbe i tržišnog natjecanja, **kao i ukidanja energetske izoliranosti**, te utjecajâ na društvo, okoliš i klimu, među ostalim i međusektorskih učinaka. Metodologija je **u potpunosti transparentna** [] , uključujući pojedinosti o tome zašto se i kako izračunavaju koristi i troškovi te što uključuju.
5. Uključuje i objašnjava kako se načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” provodi u okviru svih koraka desetogodišnjih planova razvoja mreže.
6. **Objašnjava da se projektom neće ometati razvoj i uvođenje obnovljive energije.**
- (7) Osigurava utvrđivanje država članica na koje projekt ima neto pozitivne učinke, korisnika, država članica na koje projekt ima neto negativan učinak, **koje mogu biti države članice koje nisu one na čijem je državnom području izgrađen projekt**, te nositelja troškova.
- (8) Njome se uzimaju u obzir barem kapitalni rashodi, operativni rashodi i rashodi održavanja, **kao i troškovi nastali za povezani sustav** tijekom [] **tehničkog** životnog ciklusa projekta **u cjelini poput** [] troškova prestanka rada i gospodarenja otpadom, **među ostalim vanjskih troškova** []. U metodologiji se daju smjernice o diskontnim stopama, [] **tehničkom** životnom vijeku i preostaloj vrijednosti za upotrebu u izračunima troškova i koristi. **Nadalje, uključuje obveznu metodologiju za izračun omjera koristi i troška i neto sadašnje vrijednosti, kao i razlikovanje koristi u skladu s razinom pouzdanosti njihovih metoda procjene. Također se uzimaju u obzir metode za izračun utjecaja projekata na klimu i okoliš te njihova doprinosa energetske ciljevima EU-a, kao što su ciljevi povećanja udjela obnovljive energije, energetske učinkovitosti i međupovezanosti.**

- (9) Osigurava da se poduzete mjere prilagodbe klimatskim promjenama za svaki projekt procjenjuju i da odražavaju troškove emisija stakleničkih plinova; **metodologija koja se primjenjuje za procjenu pouzdana je i dosljedna []** u odnosu na ostale politike Unije **kako bi se omogućila usporedba s drugim rješenjima koja ne zahtijevaju novu infrastrukturu.**

PRILOG VI.

SMJERNICE ZA TRANSPARENTNOST I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

1. Priručnik o postupanju iz članka 9. stavka 1. sadržava barem:
 - (a) specifikacije relevantnih zakonodavnih akata na kojima se temelje odluke i mišljenja za različite vrste relevantnih projekata od zajedničkog interesa, uključujući pravo o okolišu;
 - (b) popis relevantnih odluka i mišljenja koje je potrebno pribaviti;
 - (c) imena i kontaktne podatke nadležnog tijela, drugih tijela i glavnih dotičnih dionika;
 - (d) tijek rada, s opisom svake faze postupka, uključujući okvirno vremensko razdoblje i sažet pregled postupka donošenja odluka za različite vrste relevantnih projekata od zajedničkog interesa;
 - (e) informacije o opsegu, strukturi i podrobnosti dokumenata koji se trebaju dostaviti uz zahtjev za donošenje odluka, uključujući kontrolnu listu;
 - (f) faze i načine sudjelovanja javnosti u postupku;
 - (g) načine na koje nadležno tijelo, druga dotična tijela i nositelj projekta dokazuju da su mišljenja izražena tijekom javnih savjetovanja uzeta u obzir, na primjer navodeći izmjene unesene u pogledu lokacije i nacrt projekta, ili na koje obrazlažu zašto takva mišljenja nisu uzeta u obzir;

[]

- (2) U detaljnom rasporedu iz članka 10. stavka 5. točke (b) utvrđuju se barem:
- (a) odluke i mišljenja koja treba dobiti;
 - (b) tijela, dionici i javnost na koje će se postupak vjerojatno odnositi;
 - (c) pojedine faze postupka i njihovo trajanje;
 - (d) glavne ključne etape koje treba postići i njihove rokove s obzirom na sveobuhvatnu odluku koju treba donijeti;
 - (e) sredstva koja planiraju tijela i moguća dodatna sredstva koja budu potrebna.
3. Ne dovodeći u pitanje zahtjeve za javna savjetovanja na temelju prava o okolišu, u cilju povećanja sudjelovanja javnosti u postupku izdavanja dozvola te osiguravanja prethodne obaviještenosti i dijaloga s javnošću primjenjuju se sljedeća načela:
- (a) dionici na koje utječe projekt od zajedničkog interesa, uključujući relevantna nacionalna, regionalna i lokalna tijela, vlasnike zemljišta i građane koji žive u blizini projekta, opću javnost i njihove udruge, organizacije ili skupine, detaljno se otvoreno i transparentno obavješćuju te se provodi savjetovanje s njima u ranoj fazi, kada se mogući razlozi za zabrinutost javnosti još mogu uzeti u obzir. Prema potrebi, nadležno tijelo aktivno podupire aktivnosti koje poduzima nositelj projekta;
 - (b) nadležna tijela osiguravaju da se postupci javnog savjetovanja za projekte od zajedničkog interesa grupiraju kad je to moguće, uključujući javna savjetovanja koja su već propisana nacionalnim pravom. Svako javno savjetovanje mora obuhvatiti sva pitanja relevantna u pogledu određene faze postupka, a nijedno takvo pitanje ne obrađuje se u više javnih savjetovanja, nego samo u jednom; međutim, jedno javno savjetovanje može se održati na više od jedne geografske lokacije. Pitanja upućena na javno savjetovanje jasno se navode u priopćenju o javnom savjetovanju;

- (c) komentare i primjedbe moguće je dati samo u razdoblju od početka javnog savjetovanja do isteka roka.
4. Koncept sudjelovanja javnosti uključuje barem informacije o:
- (a) dotičnim i uključenim dionicima;
 - (b) predviđenim mjerama, među ostalim predloženim općim lokacijama i datumima namjenskih sastanaka;
 - (c) vremenskom okviru;
 - (d) ljudskim resursima kojima su dodijeljeni određeni zadaci.
5. U kontekstu javnog savjetovanja koje se provodi prije podnošenja zahtjeva za prijavu, relevantne strane barem:
- (a) prije početka savjetovanja objavljuju informativni letak od najviše petnaest stranica u kojem se jasno i sažeto navode opis, namjena i preliminarni vremenski raspored razvojnih faza projekta, nacionalni plan razvoja mreže, razmatrani alternativni pravci, vrste i značajke mogućih učinaka, među ostalim prekograničnih i međunarodnih učinaka, te moguće mjere za ublažavanje. U informativnom letku navode se i adrese internetskih stranica projekta od zajedničkog interesa iz članka 9. stavka 7., platforme za transparentnost iz članka [] **22.** i priručnika o postupanju iz točke 1.;
 - (b) objavljuju informacije o savjetovanju na internetskim stranicama projekta od zajedničkog interesa iz članka 9. stavka 7., na oglasnim pločama ureda lokalnih uprava i u najmanje [] **jednoj** lokalnoj medijskoj kući;
 - (c) pismeno **ili elektroničkim putem** pozivaju relevantne dionike, udruge, organizacije i skupine na namjenske sastanke na kojima se raspravlja o razlozima za zabrinutost.

6. Na internetskim stranicama projekta iz članka 9. stavka 7. objavljuje se barem sljedeće:
- (a) datum posljednjeg ažuriranja tih stranica;
 - (b) prijevodi njihova sadržaja na sve jezike država članica na koje se projekt odnosi ili na koje projekt ima znatan prekogranični učinak u skladu s točkom 1. Priloga IV.;
 - (c) informativni letak iz točke 5. usklađen s najnovijim podacima o projektu;
 - (d) netehnički i redovito ažurirani sažetak trenutnog statusa projekta, uključujući geografske podatke, u kojem su, u slučaju ažuriranja, jasno navedene promjene u odnosu na prethodne verzije;
 - (e) plan provedbe iz članka 5. stavka 1. usklađen s najnovijim podacima o projektu;
 - (f) sredstva koja je Unija raspodijelila i isplatila za projekt;
 - (g) planovi projekta i javnog savjetovanja s jasno navedenim datumima i lokacijama javnih savjetovanja i rasprava te predviđena pitanja u vezi s tim raspravama;
 - (h) kontaktni podaci radi dobivanja dodatnih informacija ili dokumenata;
 - i. kontaktni podaci za prenošenje komentara i primjedbi tijekom javnih savjetovanja.
-